

TELEKOMUNIKAČNÍ VĚSTNÍK

ČESKÝ TELEKOMUNIKAČNÍ ÚŘAD

Částka 5

Ročník 2012

Praha 13. dubna 2012

OBSAH:

Oddíl státní správy

A. Normativní část

16. **Opatření obecné povahy č. OOP/1/04.2012-4, kterým se mění opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly**

A. Normativní část

16. **Opatření obecné povahy č. OOP/1/04.2012-4, kterým se mění opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly**

(reprodukce dokumentu na str. 66–111)

Č e s k ý t e l e k o m u n i k a č n í ú ř a d

se sídlem Sokolovská 219, Praha 9
poštovní přihrádka 02, 225 02 Praha 025

Praha 4. dubna 2012
Čj. ČTÚ-122 185/2011-609

Český telekomunikační úřad (dále jen „Úřad“) jako příslušný správní orgán podle § 108 odst. 1 písm. b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, na základě výsledků veřejné konzultace uskutečněné podle § 130 Zákona, rozhodnutí Rady Českého telekomunikačního úřadu podle § 107 odst. 8 písm. b) bod 2 a k provedení § 52 odst. 1 Zákona vydává

**opatření obecné povahy č. OOP/1/04.2012-4,
kterým se mění opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2,
kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií
pro hodnocení významné tržní síly.**

Článek 1

V článku 2 opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly, odstavec 2 zní:

„(2) Relevantními trhy se rozumějí

- a) relevantní trhy služeb elektronických komunikací pro koncové uživatele (maloobchodní úroveň):

trh č. 1 přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě,

- b) relevantní trhy služeb elektronických komunikací pro podnikatele zajišťující veřejně dostupné sítě nebo poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací (velkoobchodní úroveň):

trh č. 2 původ volání (originace) ve veřejné telefonní síti v pevném místě,

trh č. 3 ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě,

trh č. 4 velkoobchodní (fyzický) přístup k infrastruktuře sítě (včetně sdíleného nebo plného zpřístupnění účastnického vedení) v pevném místě,

- trh č. 5 velkoobchodní širokopásmový přístup v sítích elektronických komunikací,
- trh č. 6 velkoobchodní koncové segmenty pronajatých okruhů bez ohledu na technologii použitou k zajištění pronajaté nebo vyhrazené kapacity,
- trh č. 7 ukončení hlasového volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích,
- trh č. 8 přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích.“.

Článek 2

Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho uveřejnění v Telekomunikačním věstníku.

Odůvodnění

Správní orgán vydává k provedení § 52 odst. 2 Zákona opatření obecné povahy č. OOP/1/04.2012-4, kterým vymezuje nový relevantní trh č. 8 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích (dále jen „RT 8“).

Na základě poznání, že na určitém segmentu trhu dochází nebo může docházet k negativnímu vývoji hospodářské soutěže, je Úřad v souladu s § 52 odst. 2 Zákona oprávněn vymezit další relevantní trhy, na nichž lze uplatnit regulaci ex ante.

K vymezení nového relevantního trhu přistupuje Úřad na základě výsledků hodnocení situace na maloobchodním trhu hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích (poskytování veřejně dostupné telefonní služby) a za účelem podpory rozvoje konkurence a prospěchu koncových uživatelů služeb na tomto trhu v souladu s požadavky evropského regulačního rámce a Zákona.

Na základě vymezení maloobchodního trhu Úřad odvodil související velkoobchodní trhy a jejich vliv na rozvoj konkurence na dotčeném maloobchodním trhu. V rámci tohoto kroku vymezil i velkoobchodní trh přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích. Aby mohl být takový trh označen jako trh relevantní, musí splnit podle článku 3 stávajícího OOP/1/02.2008-2 test tří kritérií. Proto Úřad provedl test tří kritérií a vymezený velkoobchodní trh podrobil zkoumání z pohledu všech tří kritérií, která byla kumulativně naplněna.

1. Maloobchodní trh hlasových volání ve veřejné mobilní telefonní síti – vývoj a současný stav

I přesto, že Úřad své regulační zásahy za účelem podpory rozvoje efektivně konkurenčního prostředí a ve prospěch koncových uživatelů uplatňuje primárně na velkoobchodní úrovni, vychází při vymezování velkoobchodních trhů ze situace na navazujícím maloobchodním trhu. Velkoobchodní trhy sestávají ze služeb představujících velkoobchodní vstupy pro realizaci vlastních maloobchodních služeb.

Na základě výsledků průběžného sledování vývoje na maloobchodním trhu hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích dospěl Úřad k závěru, že právě na tomto trhu postupně dochází zejména od r. 2009 ke stagnaci vývoje hospodářské soutěže, a proto na základě níže uvedených skutečností přistoupil k vymezení nového velkoobchodního relevantního trhu – RT 8. Protože předmětný maloobchodní trh související s RT 8 je vymezen stejným způsobem a je prakticky shodný jako výchozí maloobchodní trh pro vymezení relevantního trhu č. 7 – ukončení hlasového volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích (dále jen „RT 7“) a současně je prakticky shodný s maloobchodním trhem v analýze bývalého relevantního trhu č. 15 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích z roku 2006 – viz OOP č. OOP/15/06.2006-23 (dále jen „RT 15“), vzal Úřad v úvahu skutečnosti zjištěné na základě pravidelného sběru dat od subjektů evidovaných jako poskytovatelé služeb elektronických komunikací v České republice, případně na základě dožádání dat od mobilních operátorů, a tržní situaci z období hodnoceného v analýzách uvedených trhů včetně předpokladů dalšího vývoje v nich uvedených. K termínu zpracování tohoto opatření měl Úřad k dispozici data z pravidelného sběru dat do 31. 12. 2010 a současně využil i předběžná data za rok 2011. Pokud jsou využita data a grafy z jiných zdrojů, je toto vždy uvedeno.

1.1 Rozdíly ve vymezení maloobchodního trhu hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích ve srovnání s RT 7 a bývalým RT 15

K vymezení maloobchodního trhu pro účely prováděného hodnocení přistoupil Úřad ve stejné logice jako u RT 7 a u bývalého RT 15. Výchozí maloobchodní trh pro účely vymezení souvisejících velkoobchodních trhů (trh přístupu a původu (originace) volání ve veřejných mobilních telefonních sítích a trh ukončení hlasového volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích) byl vymezen jako trh hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích, který tvoří v obecné rovině segment trhu veřejně dostupných služeb elektronických komunikací poskytovaných ve veřejných mobilních telefonních sítích. Úřad zohlednil technologický vývoj v souvislosti s poskytováním služeb na tomto trhu. Dále vzal v úvahu identifikovaný negativní vývoj působení tržního prostředí v neprospekch koncových uživatelů a konkrétní problémy vyhodnotil při vymezování trhu.

Věcné vymezení maloobchodního trhu pro RT 15 zahrnovalo volání ve veřejných mobilních telefonních sítích poskytované koncovým uživatelům v mobilních telefonních sítích využívajících GSM. Zahrnuta byla veškerá volání v rámci České republiky i do zahraničí originovaná účastníky mobilních operátorů.

Od roku 2005 došlo k technologickému vývoji zejména v oblasti sítí UMTS, který byl zohledněn již při analýze RT 7. Rozvoj UMTS sítí nastal až po dokončení analýzy bývalého RT 15. Vlastníci sítí UMTS a poskytovatelé služeb těchto sítí jsou shodní jako v případě sítí GSM, jedná se o společnosti Telefónica Czech Republic, a. s. (dále jen „Telefónica“), T-Mobile Czech Republic a. s. (dále jen „T-Mobile“) a Vodafone Czech Republic a. s. (dále jen „Vodafone“). K zásadnímu rozvoji těchto sítí došlo výstavbou od roku 2009. Tyto sítě jsou dále budovány, protože jejich pokrytí není celoplošné. Síť UMTS pokrývaly k 31. 12. 2011 přibližně 60 až 80 % obyvatelstva a 11 až 44 % území. Z pohledu účastníka neexistují na trhu oddělené nabídky služeb volání pro síť GSM a UMTS. Operátoři využívají oba typy sítí

pro poskytování služeb „souběžně“, jsou tak do určité míry vzájemně zastupitelné při poskytování služeb. I když v průběhu roku 2011 pokračovala intenzivní výstavba UMTS sítí všech tří operátorů a bylo rozšířeno pokrytí jak území, tak i obyvatelstva, nemá to vliv na zásadní kvalitativní změnu využívání těchto sítí pro poskytování služeb hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích, tj. operátoři nadále využívají sítě GSM i UMTS pro poskytování služeb „souběžně“.

Poskytování služeb prostřednictvím sítě CDMA bylo vyhodnoceno jako součást RT 7 na základě vymezení trhu maloobchodního. Úřad provedl pro účely vymezení tohoto maloobchodního trhu další zkoumání, zda lze považovat za vzájemně zaměnitelné nebo nahraditelné služby poskytované v sítích GSM, UMTS a CDMA na základě jejich vlastností, ceny a užití, a to z hlediska koncového uživatele.

Mobilní hlasové služby poskytované prostřednictvím sítě CDMA (CDMA2000 1xRTT:S-2000) poskytuje pouze společnost MobilKom, a. s., a to v programu Telefon do kapsy (nově „Unifon“). Princip poskytovaných hlasových služeb v mobilní síti na uvedené technologii je obdobný s poskytováním hlasových služeb v sítích GSM. Jedná se o rádiové terminály, jež přenášejí hlas a SMS prostřednictvím rádiového spoje k nejbližší základnové stanici, odkud je dále distribuován do terminační sítě.

Využití těchto služeb je však podmíněno používáním specifického koncového zařízení (terminálu, mobilního telefonu), který nelze použít v mobilních GSM nebo UMTS sítích. Nemožnost využití široké nabídky mobilních telefonů GSM/UMTS pro služby této sítě představuje i bariéru přechodu mezi poskytovateli služeb. Dalším zásadním omezením je z pohledu koncového uživatele i nemožnost využití služeb v zahraničí (roaming). Počet účastníků hlasových služeb v síti CDMA k 31. 12. 2011 dosáhl 21,9 tisíce, jeho vývoj má od roku 2009 výrazně klesající trend. Úřad vzhledem k výše uvedeným skutečnostem vyloučil z posuzování maloobchodního trhu poskytování služby hlasových volání prostřednictvím sítě CDMA.

Jako výchozí maloobchodní trh pro určení souvisejícího maloobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích Úřad vymezil v podmínkách České republiky maloobchodní trh hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích GSM a UMTS. Úřad si je vědom skutečnosti, že na maloobchodním trhu neexistuje nabídka vertikálně integrovaného operátora na samostatné poskytování služeb přístupu jen pro volání. Služba přístupu byla a je nabízena jako přístup ke službám volání a SMS (popř. další služby). Zejména z pohledu služeb hlasového volání a SMS není přístup poptáván jednotlivě, ale v kombinaci. Tuto skutečnost považuje Úřad z hlediska definování maloobchodního trhu za rozhodující.

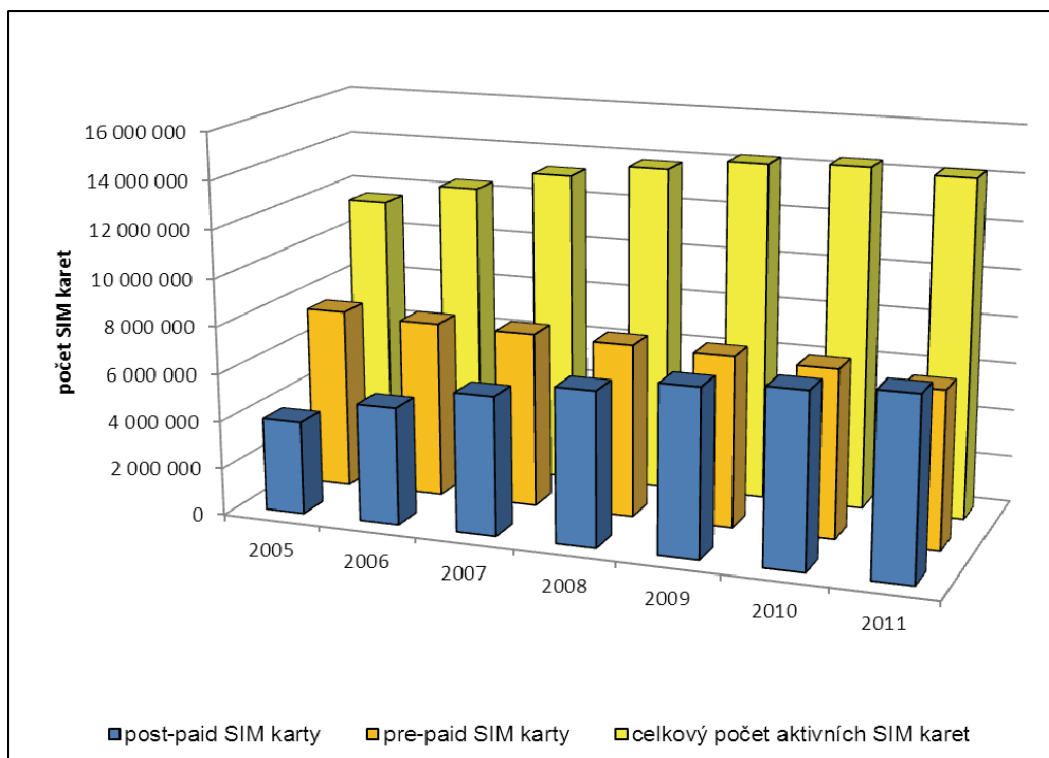
1.2 Hodnocení vývoje na maloobchodním trhu

Vývoj počtu účastníků

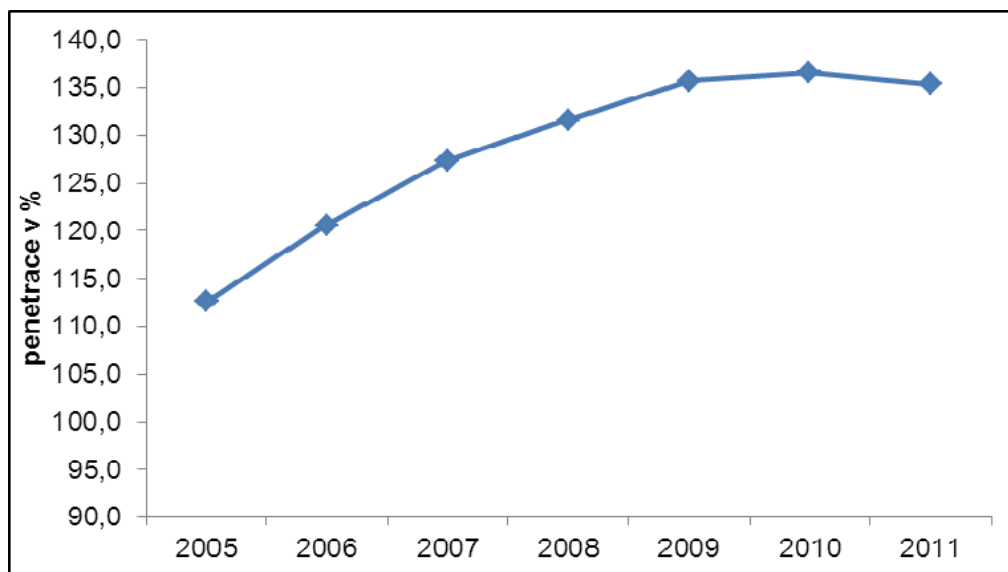
Jedním ze základních parametrů pro hodnocení vývoje tržní situace je vývoj počtu účastníků vyjádřený v počtu aktivních SIM karet. Celkový počet SIM karet v rozdělení podle jejich typu je uveden v následujícím grafu. Byla vyhodnocena data o počtu aktivních SIM

karet získaná podle původní metodiky Úřadu (tj. za aktivní pre-paid SIM karty jsou považovány ty, u nichž od posledního dobití kreditu neuběhlo období delší než 13 měsíců) tak, aby bylo možno provést objektivní vyhodnocení vývoje v časové řadě od r. 2005.

Graf č. 1: Vývoj počtu aktivních SIM karet v mobilních sítích

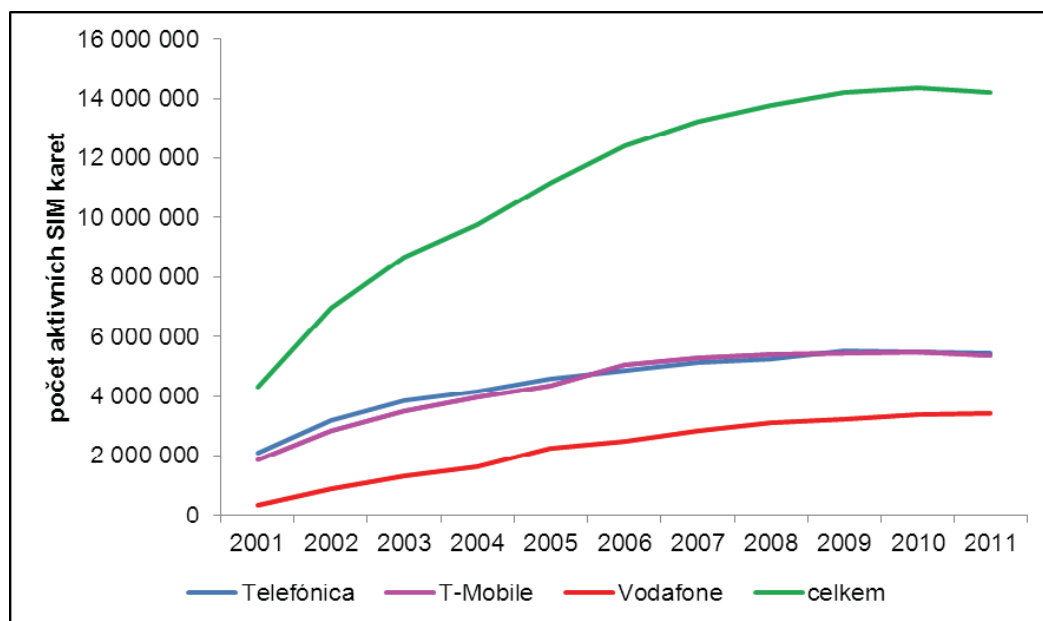
Zatímco od počátku sledovaného období do roku 2008 docházelo k poměrně dynamickému růstu počtu účastníků, v roce 2009 se dynamika růstu výrazně snížila a v uplynulých dvou letech dochází víceméně k jeho stagnaci. Takový vývoj svědčí o postupném nasycení poptávky a nelze proto očekávat další významný nárůst počtu účastníků.

Graf č. 2: Vývoj penetrace aktivních SIM karet v mobilních sítích

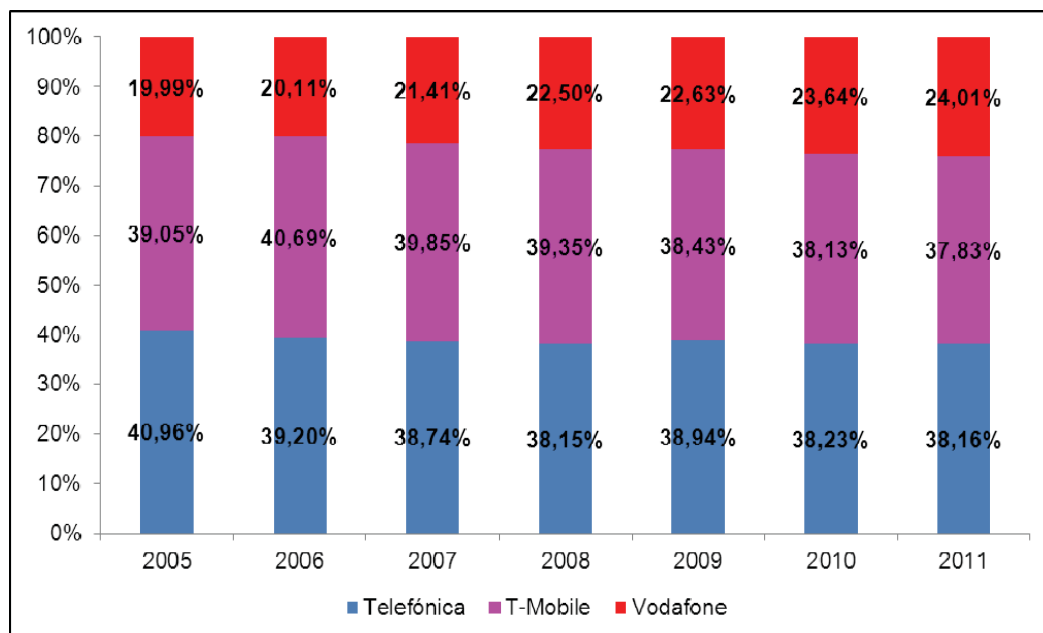
Zatímco penetrace v letech 2008–2009 rostla v průměru o 4 %, od roku 2009 tempo jejího růstu významně klesalo. Ke konci roku 2011 penetrace počtu aktivních SIM karet poprvé zaznamenala meziroční pokles a dosáhla 135,4 %. Úřad považuje uvedený vývoj penetrace za důkaz vysoké nasycenosti trhu.

Pro účely hodnocení konkurenčního prostředí je zásadní vývoj počtu účastníků jednotlivých poskytovatelů služeb. Tento vývoj je pro všechny tři poskytovatele služeb, společnosti Telefónica, T-Mobile a Vodafone, zachycen v následujících grafech.

Graf č. 3: Vývoj počtu aktivních SIM karet v letech 2001–2011

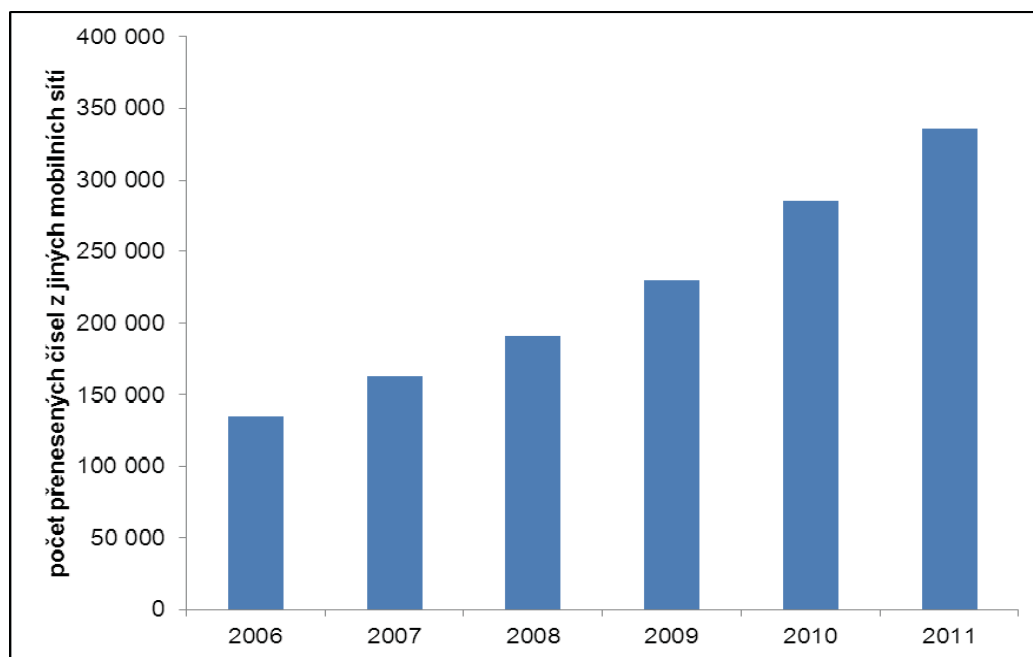
Graf č. 4: Tržní podíl jednotlivých GSM operátorů na celkovém počtu aktivních SIM karet

Vzhledem k tomu, že celkový počet účastníků prakticky stagnuje, dochází především k přesunu účastníků navzájem mezi jednotlivými poskytovateli služeb. Přechod mezi jednotlivými poskytovateli je pro účastníka dostupný a možnost ponechat si při změně

poskytovatele telefonní číslo je velmi účinným prostředkem podporujícím konkurenci. Přesto ve sledovaném období dochází, oproti očekávání Úřadu, k postupnému zafixování tržních podílů jednotlivých operátorů vyjádřených v počtu aktivních SIM karet.

Graf č. 5: Vývoj počtu přenesených čísel v mobilních sítích

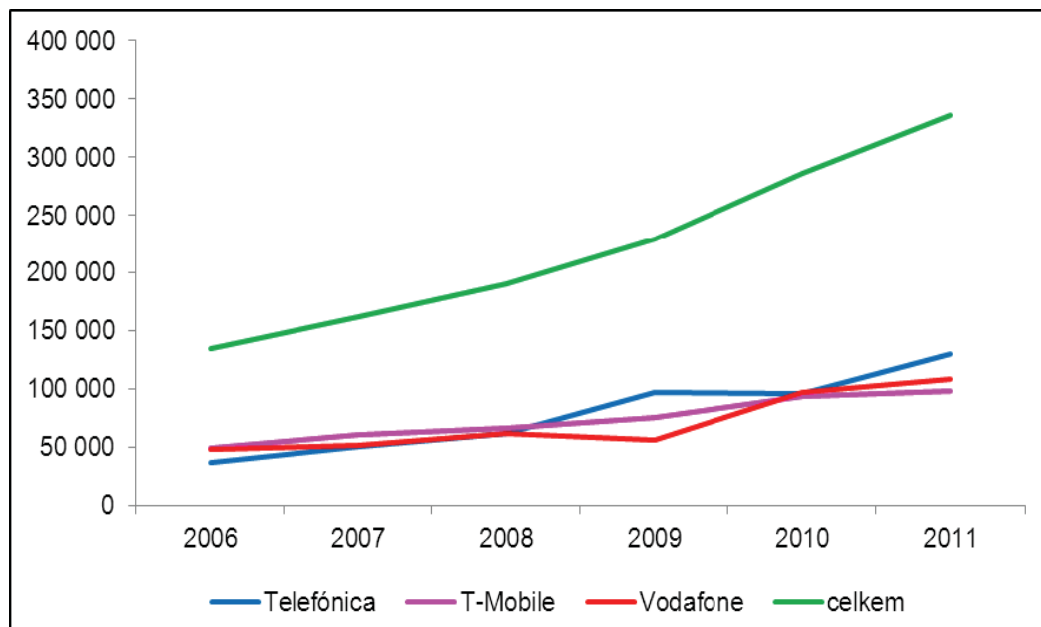

Pozn.: Údaje za rok 2011 jsou předběžné.

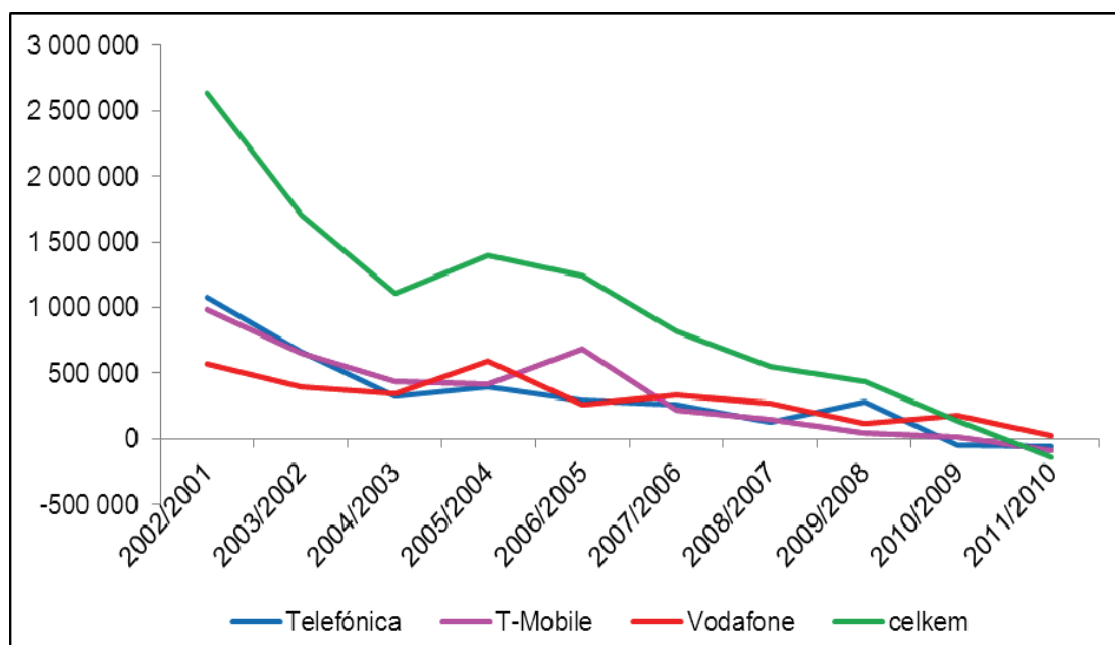
Uvedené počty přenesených čísel dokumentují, že je služba přenositelnosti využívána. Vztaheno k počtu aktivních SIM karet bylo přeneseno v roce 2011 číslo téměř každého dvaatřicátého uživatele služeb. Celkový počet přenesených čísel v tomto roce činil 336 214. Od zavedení přenositelnosti v roce 2006 bylo přeneseno již celkem 1 339 526 mobilních čísel.

Vzhledem k vysoké penetraci a snížené dynamice růstu tohoto trhu provedl Úřad doplňující analýzu týkající se celkového meziročního nárůstu počtu aktivních SIM karet v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích. Úřad analyzoval vývoj přenesení čísel do jednotlivých mobilních telefonních sítí (graf č. 6) a očistil tak celkový nárůst počtu aktivních SIM karet (graf č. 7).

Graf č. 6: Vývoj počtu přenesených čísel do jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítí

Graf č. 7: Vývoj meziročních přírůstků SIM karet podle jednotlivých operátorů (netto hodnota po odečtu změny počtu aktivních SIM karet v důsledku přenosu čísla)

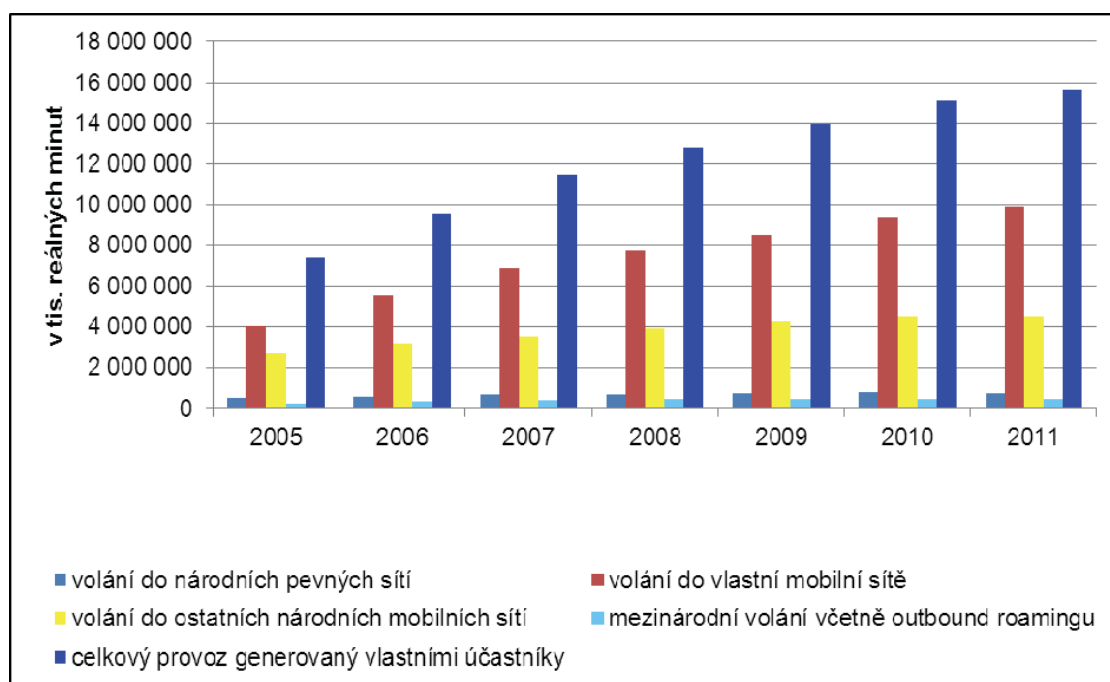

Jak je uvedeno v předchozím textu, vývoj zachycený v grafu č. 7 svědčí o určité nasycenosti trhu. Je z něho patrné, že pokud se jedná o „nové“ účastníky mobilních sítí, tato hodnota se u všech tří společností snižuje. Meziročně 2010/2011 bylo u společnosti Telefónica a T-Mobile dokonce dosaženo záporné hodnoty. Jediným operátorem, který na trhu získal v průběhu roku „nové“ účastníky, tak byla pouze společnost Vodafone.

Vývoj originovaného provozu

Dalším parametrem, který je pro posouzení tržní situace nutné sledovat, je vývoj objemu originovaného provozu, tj. volání započatého v mobilních sítích. Ten je dokumentován v následujících grafech.

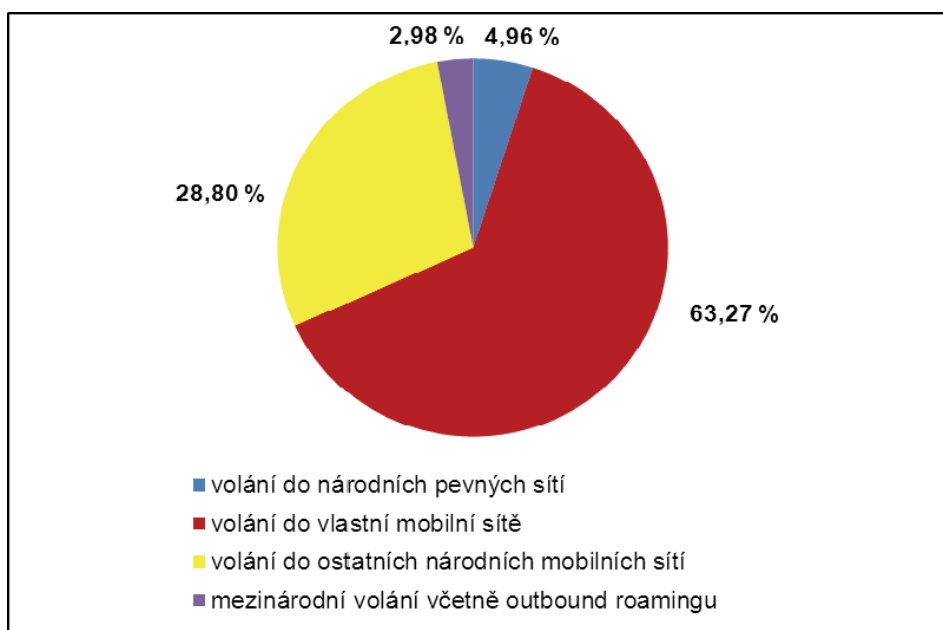
Graf č. 8: Vývoj provozu originovaného účastníky v mobilních sítích

Celkový provoz originovaný účastníky mobilních sítí v roce 2011 meziročně vzrostl o 3,7 % na 15,656 mld. reálných minut. Z hlediska struktury volání tvořilo převážnou část (63,3 %) volání do vlastní mobilní sítě, které meziročně vzrostlo o 5,5 % na 9,91 mld. reálných minut. Za ním následovalo volání do ostatních národních mobilních sítí, které se meziročně téměř nezměnilo (růst o 0,19 %) a jeho hodnota v roce 2011 činila 4,5 mld. reálných minut; na celkovém objemu reálně provolaných minut se volání do ostatních národních mobilních sítí podílelo 28,8 %. Volání do národních pevných sítí se meziročně také téměř nezměnilo (mírný pokles o 0,3 %) a počet 776 mil. reálných minut představoval

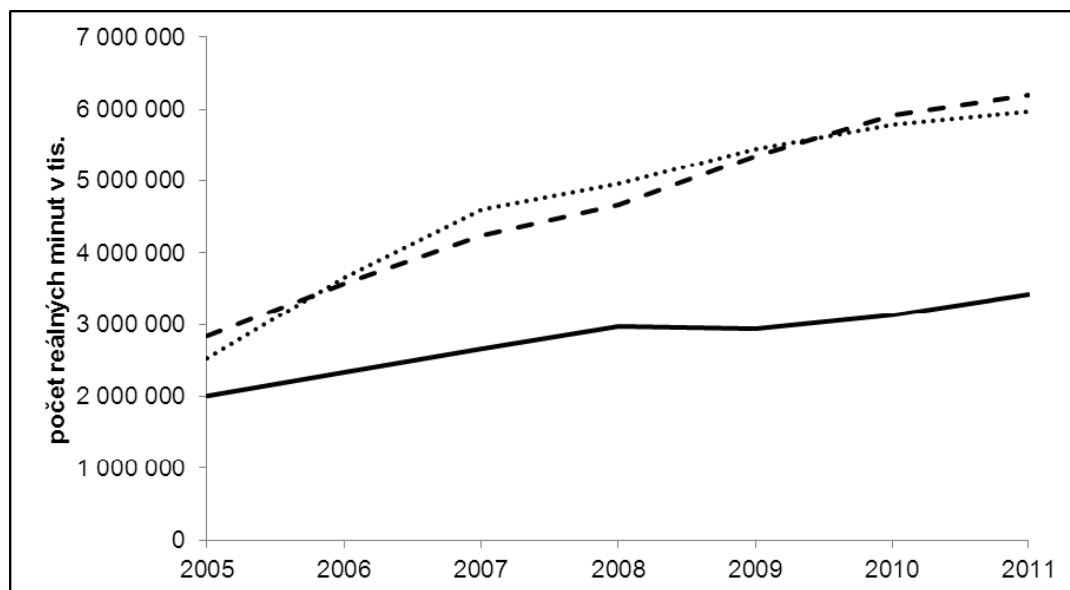
podíl na celkovém objemu reálně provolaných minut ve výši necelých 5 %. Mezinárodní volání včetně outbound roamingu, které se na celkovém objemu volání podílelo necelými 3 %, se meziročně zvýšilo o 7,1 % na 465,8 mil. reálných minut.

Graf č. 9: Rozdělení provozu originovaného v mobilních sítích podle směru volání v roce 2011

Z výše uvedených grafů je tedy zřejmé, že největší růst, a to absolutně i relativně, je zaznamenán u volání do vlastní mobilní sítě.

Graf č. 10: Vývoj originovaného hlasového provozu (reálné minuty)

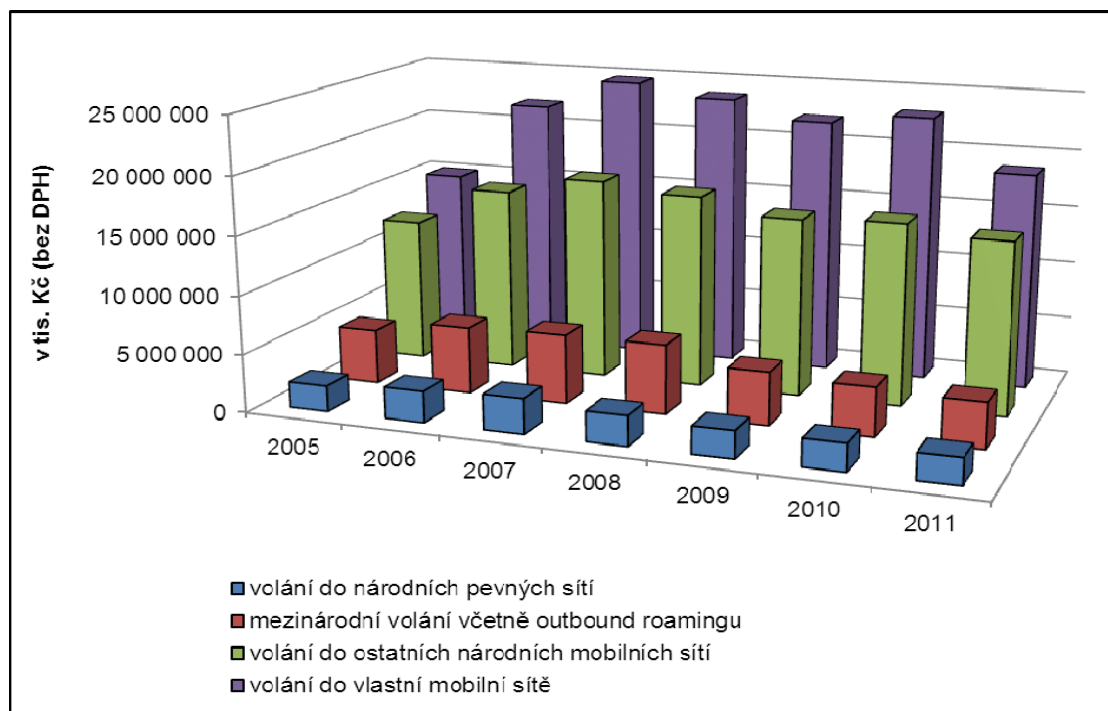

Výše uvedený graf dokumentuje vysoké tržní podíly společností Telefónica a T-Mobile, které byly během sledovaného období téměř stabilní. Vzhledem k tomu, že společnost T-Mobile označila data předaná Úřadu jako obchodní tajemství, nelze u grafu uplatnit úplný popis při jeho zveřejnění. Úřad neshledal žádné indikátory změny, považuje tedy za pravděpodobné, že se situace na trhu významně nezmění, naopak vysoký podíl volání v rámci vlastní sítě operátora a jeho posilování tento trend do budoucna zřejmě posílí.

Vývoj tržeb za originovaný provoz

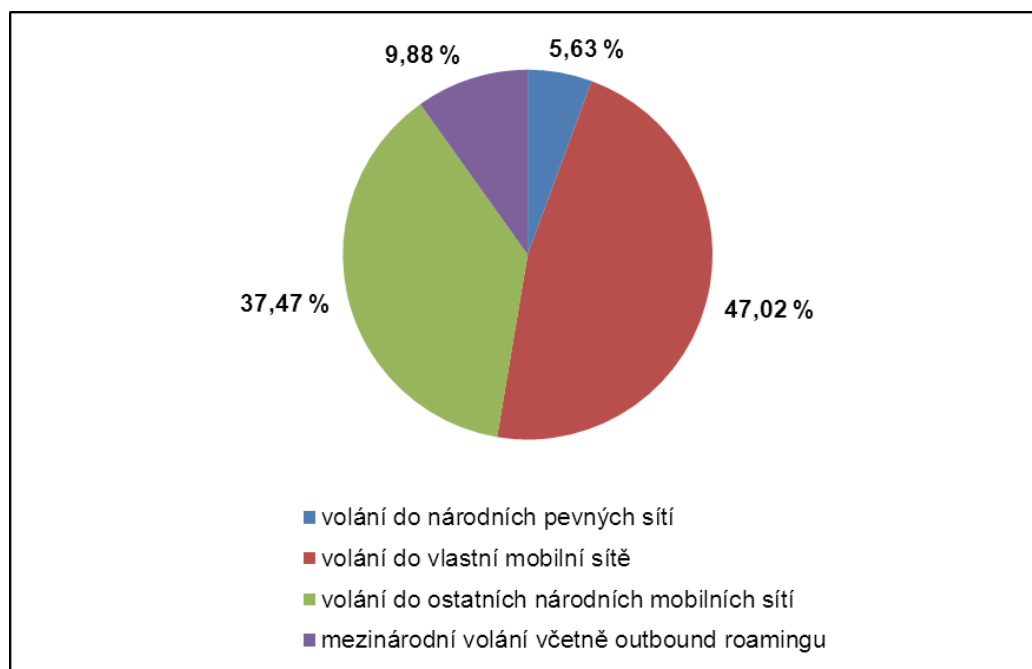
Aby bylo hodnocení komplexní, je nutné sledovat i vývoj tržeb od koncových uživatelů za poskytování služeb volání.

Graf č. 11: Vývoj tržeb za provoz originovaný účastníky v mobilních sítích

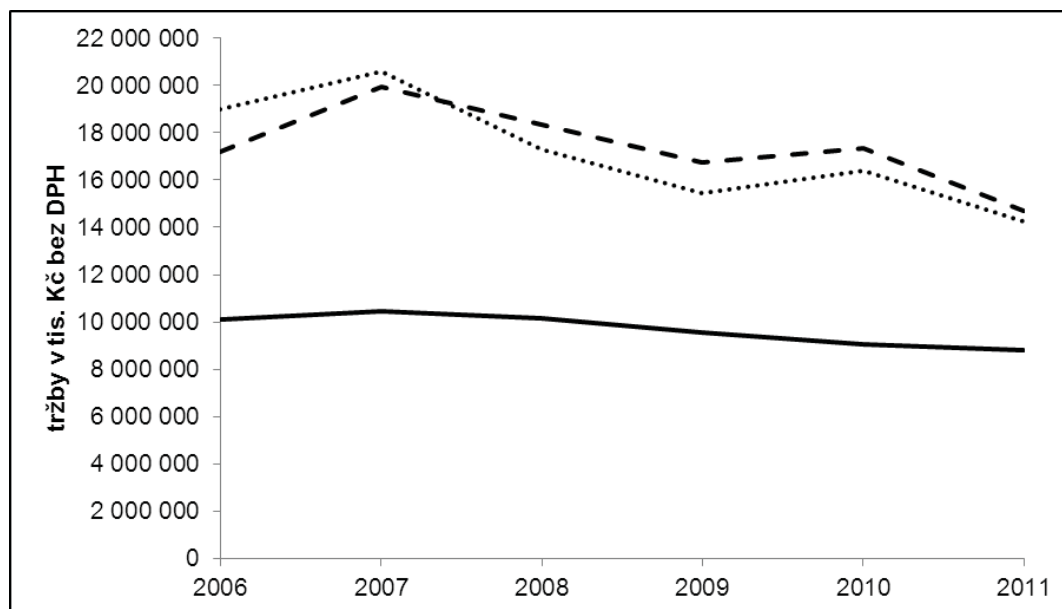

Celkové tržby od účastníků za provoz originovaný v mobilních sítích se po poklesu o 9,1 % z roku 2009 v roce 2010 meziročně zvýšily o 1,9 % (na hodnotu 45,2 mld. Kč bez DPH). V roce 2011 však došlo oproti roku 2010 opět k výraznému poklesu, celkové tržby tří hlavních operátorů působících na trhu poklesly o 12,2 % na hodnotu 39,7 mld. Kč. Na snížení se nejvíce podílely tržby za volání do vlastní mobilní sítě, které se však, i přes téměř 19% pokles oproti roku 2010 (na hodnotu 18,7 mld. Kč), podílí 47 % i na celkových tržbách. Tržby za volání do ostatních národních mobilních sítí zaznamenaly pokles o 5,1 % na 14,9 mld. Kč. Tržby za mezinárodní volání včetně outbound roamingu klesly ve sledovaném období o 6,7 % na 3,9 mld. Kč. Tržby za volání do národních pevných sítí se na poklesu celkových tržeb podílely nejméně, poklesly o 4,3 % na hodnotu 2,2 mld. Kč. Rozdělení tržeb za provoz volání originovaný účastníky v roce 2011 je uvedeno v následujícím grafu.

Graf č. 12: Rozdělení tržeb za provoz volání originovaný účastníky v roce 2011

Graf č. 13: Vývoj tržeb za hlasový provoz

Vzhledem k tomu, že společnost T-Mobile označila data předaná Úřadu jako obchodní tajemství, nelze u grafu uplatnit úplný popis při jeho zveřejnění.

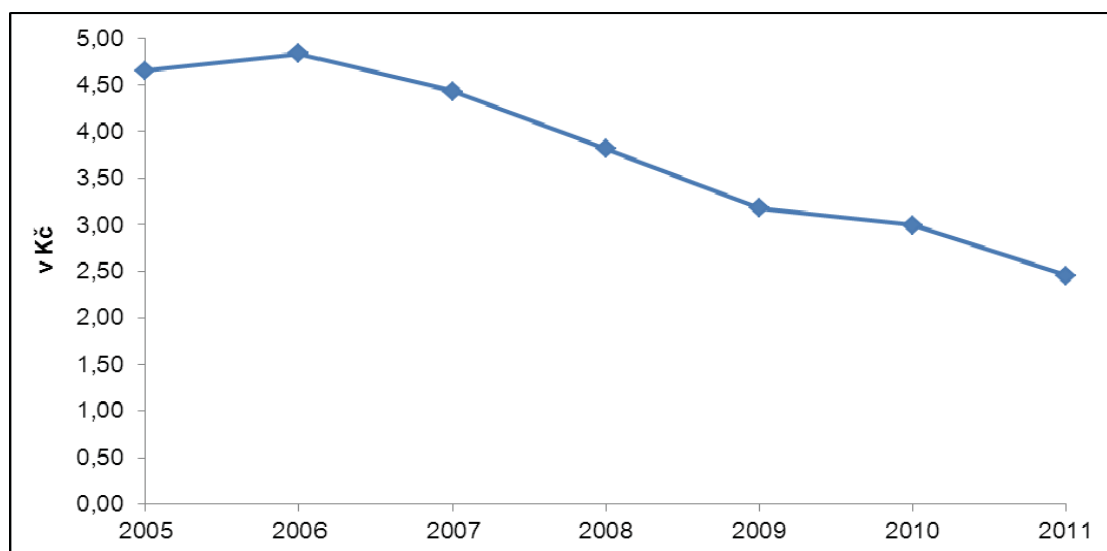
Porovnání výše uvedených grafů ukazuje, že vývoj tržeb není shodný s vývojem počtu účastníků a originovaného provozu. V roce 2011 se počet účastníků (aktivních SIM

karet) meziročně snížil o 1,18 %, provoz volání se meziročně zvýšil o 3,7 %, z toho provoz volání v rámci vlastní sítě vzrostl o 5,5 %. Tržby se v roce 2011 snížily o 12,2 % (oproti nárůstu o 1,9 % v roce 2009), přičemž největší podíl na poklesu mělo cca 19% snížení tržeb u volání v rámci vlastní sítě.

Vývoj cen

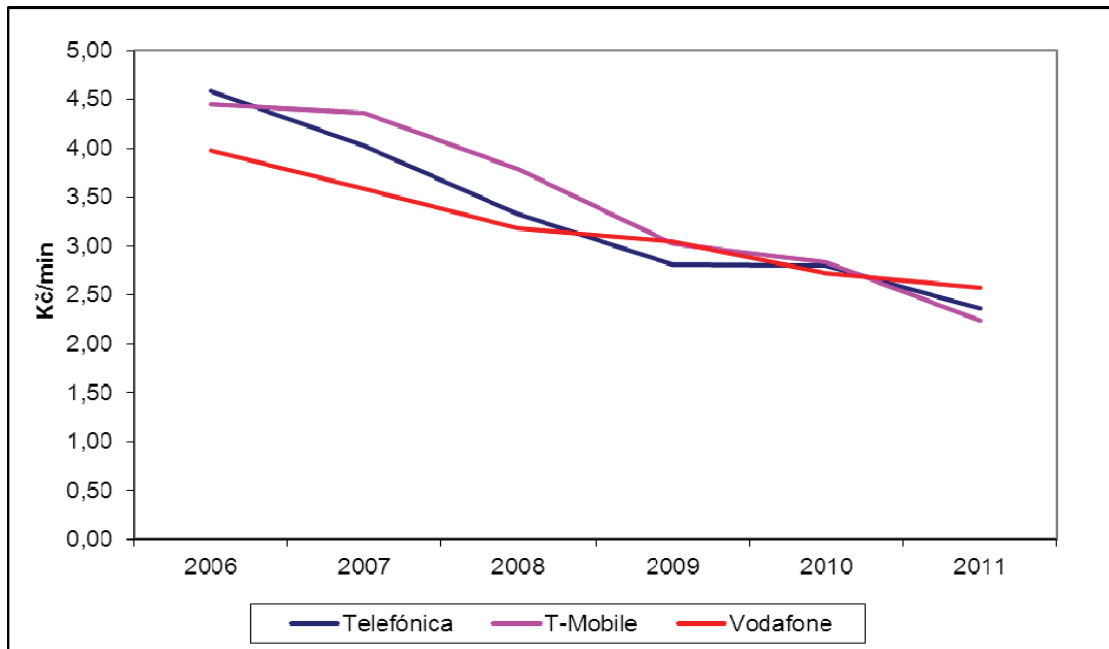
Úřad zkoumal vývoj průměrné ceny za minutu volání (dále též „průměrný výnos na minutu“), která zohledňuje veškeré nabídky včetně akčních nabídek. Průměrná cena představuje podíl tržeb za hlasová volání a počtu minut vykázaných mobilními operátory ke konci roku za období 2005–2011. Obecně je mezinárodním trendem pokles cen za mobilní služby na maloobchodní úrovni. Tato tendence se projevuje také v České republice.

Graf č. 14: Vývoj průměrné maloobchodní ceny za minutu volání

Od roku 2007 dochází k postupnému poklesu průměrné maloobchodní ceny za minutu volání (výpočet průměrné maloobchodní ceny vychází z předběžných údajů). V roce 2011 došlo oproti předchozímu roku k dalšímu meziročnímu poklesu průměrné ceny volání, a to o 18,13 %. Průměrná maloobchodní cena za minutu volání v mobilní síti v roce 2011 činila 2,45 Kč a v porovnání s předchozím obdobím zaznamenala největší pokles od roku 2005.

Graf č. 15: Vývoj průměrných cen za reálnou minutu národního volání u jednotlivých mobilních operátorů v období 2006–2011 (bez zahrnutí mezinárodního volání a outbound roamingu)

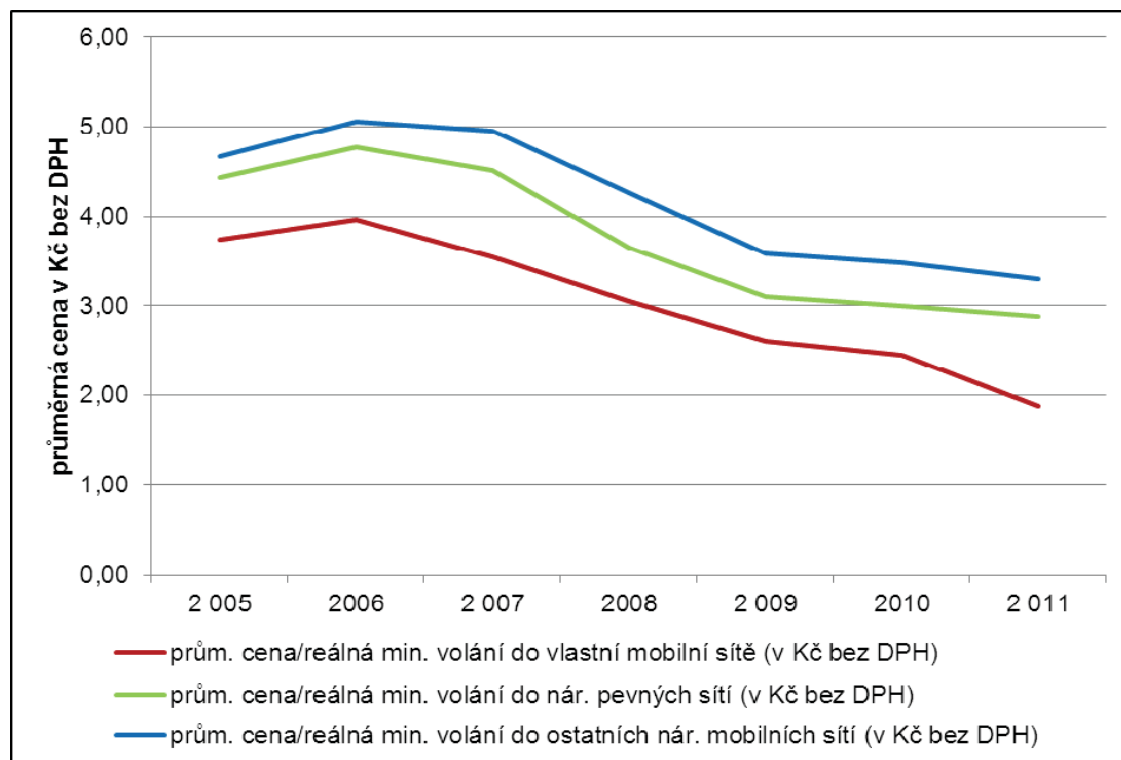

Pozn.: Údaje za rok 2011 jsou předběžné.

Úřad hodnotil vývoj průměrné ceny za minutu volání u jednotlivých operátorů. Agregovaná průměrná maloobchodní cena je uvedena v tabulce č. 1, resp. v tabulce č. 2 (viz str. 21 a 22). Jak vyplývá z výše uvedeného grafu, průměrná cena za reálnou minutu volání se u jednotlivých mobilních operátorů vyvíjela diferencovaně, v poslední době se však ustálila na obdobné cenové úrovni. Průměrné ceny v grafu č. 15 zahrnují provoz a výnosy z volání ve vlastní mobilní síti, volání do ostatních národních mobilních a pevných sítí.

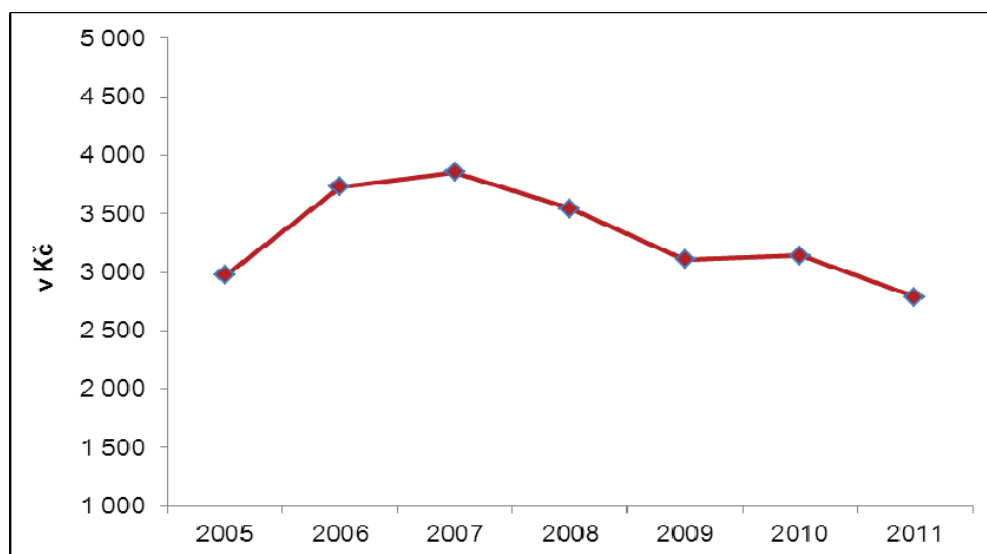
Na základě disponibilních dat z elektronického sběru dat provedl Úřad analýzu vývoje jednotkových průměrných cen za originovaná volání i podle jednotlivých směrů (volání ve vlastní síti, do ostatních mobilních sítí a do pevných sítí).

Graf č. 16: Vývoj průměrné ceny za reálnou minutu volání podle jednotlivých směrů celkem

Úřad dále zkoumal průměrné ceny za reálnou minutu volání originovaného právníckými osobami a nepodnikajícími osobami. Z údajů, které si vyžádal od operátorů ad hoc za rok 2010 a první polovinu roku 2011, zjistil, že rozdíly mezi průměrnou cenou uplatňovanou u služeb volání pro právníckou osobu a pro nepodnikající osobu se pohybují v řádu 15–20 %. V prvním pololetí 2011 došlo oproti roku 2010 ke snížení cen jak pro právnícké osoby, tak i nepodnikající osoby. Pro obě skupiny zákazníků činilo snížení kolem 10 %.

Graf č. 17: Vývoj průměrného ročního výnosu za hlasový provoz na uživatele (ARPU)

V roce 2007 bylo ve sledovaném období (2005–2011) dosaženo nejvyššího průměrného ročního výnosu za hlasový mobilní provoz na uživatele (ARPU), a to více jak 4 200 Kč. Od roku 2008 dochází k poklesu ukazatele ARPU za hlasové služby. V roce 2010 došlo už jen k mírnému meziročnímu poklesu ARPU za hlasový provoz. Meziroční pokles byl pouze o 0,1 % na hodnotu 3 154 Kč na uživatele, přičemž provoz na uživatele představoval meziroční nárůst o 8,15 %. Při očištění od vlivu roamingu v roce 2010 meziročně mírně vzrostlo ARPU ze sledovaných hlasových služeb na hodnotu 2 989 Kč, tj. o cca 0,4 %. Výrazné snížení tržeb za volání v rámci vlastní sítě v roce 2011 se odrazilo i v poklesu ARPU, a to o 11,15 % oproti roku 2010. Hodnota ARPU za hlasový mobilní provoz dosáhla v roce 2011 výše 2 790 Kč na uživatele (výpočet proveden z předběžných dat).

Ostatní faktory ovlivňující vývoj trhu

Od zpracování analýzy RT 15 došlo k významné změně trhu elektronických komunikací, za kterou lze považovat sloučení původně samostatných společností EUROTTEL a Český Telecom (nyní Telefónica), čímž došlo ke vzniku reálného, plně konvergovaného operátora, který je zároveň stanoven jako podnik s významnou tržní silou na všech 7 relevantních trzích. Toto přispělo i k rozvoji nabídky balíčků konvergovaných služeb na maloobchodním trhu, která byla následně rozšířena i dalšími mobilními operátory, kteří zaměřili své aktivity do služeb poskytovaných v pevném místě, především služeb přístupu k síti Internet. Vytvoření obdobných konvergovaných balíčků služeb operátory pevných sítí však situace na sledovaném trhu neumožňuje.

Závěr k hodnocení maloobchodního trhu

Úřad vymezil maloobchodní trh jako maloobchodní trh hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích GSM a UMTS.

Z výše uvedených zjištění je zřejmé, že v posledních letech došlo ke zpomalení dynamiky trhu a prakticky k zafixování tržních podílů jednotlivých poskytovatelů služeb. Podle názoru Úřadu lze zpomalení rozvoje maloobchodního trhu hodnotit jako důsledek nasycenosti trhu s ohledem na vysokou penetraci. Faktory, které by mohly dynamiku trhu podpořit, nejsou dostatečné. Např. efekt využívání služeb přenositelnosti čísel je do značné míry omezen objemem volání ve vlastní síti jednotlivých mobilních operátorů, kteří nabízejí toto volání za výhodných cenových podmínek.

Úřad se zabýval posouzením, zda pokles terminačních cen promítají operátoři do maloobchodních cen, a zjistil, že toto snížení maloobchodních cen zcela neodpovídá snížení vstupů z regulovaného velkoobchodního relevantního terminačního trhu v jednotlivých letech (podrobněji viz kapitola 2.1).

Snížení maloobchodních cen a cen za terminaci je uvedeno v tabulce č. 1, resp. v tabulce č. 2 (viz str. 21 a 22). Větší cenová diference je, zejména při neexistenci tzv. virtuálních mobilních operátorů (dále jen „MVNO“), dostupná především rezidentním koncovým zákazníkům prostřednictvím cenových nabídek subjektů, které poskytují koncovým uživatelům mobilní služby prostřednictvím prostého přeprdeje (simple reseller). Tyto služby na trhu využívá pouze omezený počet uživatelů. Vzhledem k tomu, že stávající operátoři dosud neuzavřeli standardní velkoobchodní smlouvu, mohou přeprdejci nabízet své služby pouze na základě vlastních účastnických a rámcových smluv, a proto na trh dosud nevstoupil žádný další subjekt (MVNO). Vznik MVNO v ČR očekával Úřad na základě výsledků analýzy bývalého trhu č. 15.

Úřad dále uvádí, že vývoj v ČR je v rozporu s trendem rozvoje MVNO v ostatních zemích, především pak v rámci EU. To se může promítnout i do úrovně maloobchodních cen běžných nabídek pro spotřebitele. Úřad vychází ze situace, kdy na trhu neexistuje MVNO a nebyly akceptovány požadavky na zřízení takového MVNO na komerční bázi. To považuje Úřad za jeden z příznaků tržního selhání. Dalším je stagnace tržních podílů stávajících tří operátorů.

Úřad se s ohledem na hodnocení současného maloobchodního trhu domnívá, že vstup nových poskytovatelů maloobchodních služeb by mohl přispět ke zlepšení konkurenčního prostředí a zvýšení prospěchu spotřebitelů z četnějších a cenově diferencovaných nabídek služeb.

2. Související velkoobchodní trhy

Úřad postupoval v souladu s Doporučením Komise ze dne 17. prosince 2007 o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které připadají v úvahu pro regulaci ex ante podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES

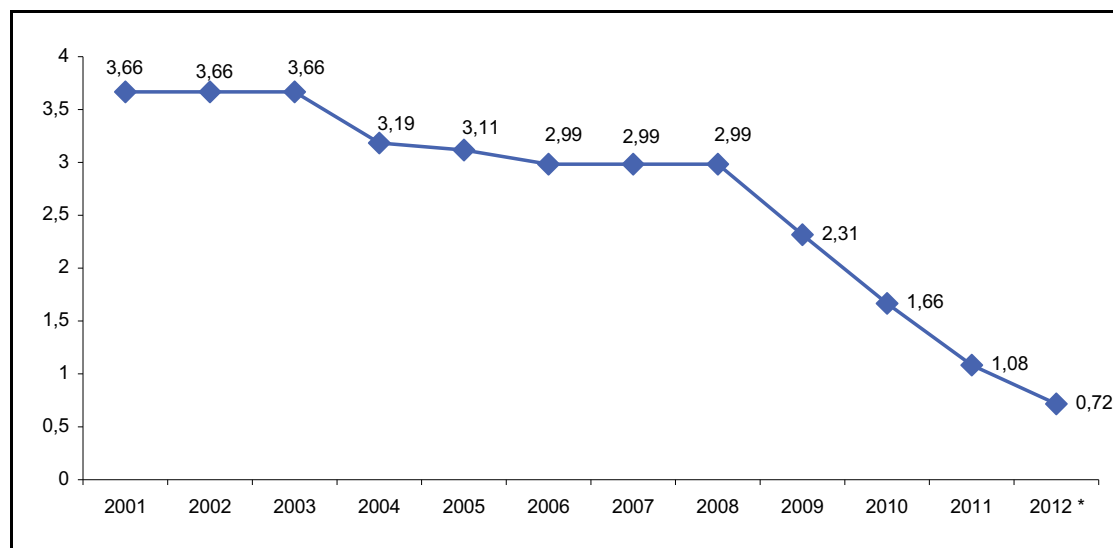
o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (dále jen „Doporučení o relevantních trzích“). Protože pro řešení problémů na maloobchodním trhu považuje za vhodné nejprve uplatnění nezbytné regulace na souvisejících velkoobchodních trzích, identifikoval dále uvedené velkoobchodní trhy odvozením z maloobchodního trhu. Těmito souvisejícími trhy jsou velkoobchodní trhy ukončení volání (terminace) v jednotlivých mobilních telefonních sítích a trh přístupu a původu (originace) volání ve veřejných mobilních telefonních sítích.

2.1 Velkoobchodní trh terminace RT 7

V závěrech k analýze RT 7 Úřad konstatoval, že trh ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích není efektivně konkurenčním trhem, na jejím základě stanovil jednotlivé mobilní (síťové) operátory podnikem s významnou tržní silou a uložil jim nápravná opatření odpovídající jejich tržní síle.

Povinnosti související s regulací cen Úřad uplatnil u společností Telefónica, T-Mobile a Vodafone, když stanovil maximální výši regulované velkoobchodní ceny za terminaci v jejich mobilních sítích. Cena za terminaci v mobilní síti je regulovaná od roku 2001. Její postupný pokles je zachycen v následujícím grafu. Od roku 2009 dochází ke strmému poklesu regulovaných maximálních cen za terminaci.

Graf č. 18: Vývoj maximální regulované ceny za terminaci v mobilní síti

* Zatím probíhá správní řízení ve věci stanovení maximální ceny.

Úřad v souvislosti s uvedeným významným poklesem regulovaných cen za terminaci rovněž posuzoval vliv tohoto vývoje na vývoj cen na maloobchodní úrovni.

Tabulka č. 1: Pokles průměrné ceny za terminaci a maloobchodní ceny v období 2005–2011 (v Kč/min.)

Rok	Průměrná minutová cena za terminaci (v Kč)	Průměrná maloobchodní cena (v Kč)	Pokles ceny za terminaci (v Kč)	Pokles maloobchodní ceny (v Kč)
2005	3,13	4,65		
2006	3,03	4,84	-0,10	0,19
2007	2,99	4,43	-0,04	-0,41
2008	2,99	3,81	0,00	-0,62
2009	2,51	3,17	-0,48	-0,64
2010	1,81	2,99	-0,70	-0,18
2011	1,23	2,45	-0,59	-0,54
2012	0,90		-0,33	

Pozn.: Průměrná maloobchodní cena za rok 2011 vychází z předběžných údajů. Průměrná minutová cena za terminaci na rok 2012 je spočítaná na základě ceny v návrhu rozhodnutí o ceně v probíhajícím (neukončeném) správním řízení.

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, byl celkový pokles průměrných maloobchodních cen v letech 2006–2010 větší než pokles cen za terminaci, a to o 0,34 haléřů (o 1,32 Kč poklesly v letech 2006–2010 ceny za terminaci, zatímco maloobchodní ceny klesly ve stejném období o 1,66 Kč). V roce 2010 však došlo k opačné situaci, kdy se významné snížení regulované terminační ceny (-0,70 Kč) do meziročního snížení průměrné maloobchodní ceny dostatečně nepromítlo. V roce 2011, jak vyplývá z výše uvedené tabulky, tento trend přetrvává, průměrná maloobchodní cena poklesla o 0,54 Kč/min. zatímco cena za terminaci poklesla o 0,59 Kč/min.

Protože v případě tohoto srovnání průměrná maloobchodní cena volání obsahuje tržby a provoz za volání do všech směrů včetně outbound roaming, provedl Úřad dále i srovnání poklesu průměrné maloobchodní ceny za volání do ostatních mobilních sítí s poklesem cen za terminaci (viz tabulka č. 2). V případě volání do ostatních mobilních sítí je cena za terminaci přímým nákladem. Z níže uvedené tabulky je patrné, že za sledované období 2005–2010 k vyššímu nebo stejnému celkovému poklesu maloobchodních cen ve srovnání s poklesem regulovaných terminačních cen nedošlo. Od r. 2006 klesla cena za terminaci o 1,32 Kč/min., přičemž pokles ceny za volání do ostatních mobilních sítí byl pouze o 1,18 Kč/min. V roce 2011, kdy klesla cena za terminaci o 0,59 Kč/min., přičemž pokles ceny za volání do ostatních mobilních sítí byl pouze o 0,17 Kč/min., se tento nepříznivý trend dále prohloubil.

Tabulka č. 2: Pokles průměrné ceny za terminaci a maloobchodní ceny za volání do ostatních mobilních sítí v období 2005–2011 (v Kč/min.)

Rok	Průměrná minutová cena za terminaci (v Kč)	Průměrná maloobchodní cena (v Kč)	Pokles ceny za terminaci (v Kč)	Pokles maloobchodní ceny (v Kč)
2005	3,13	4,66		
2006	3,03	5,06	-0,10	0,40
2007	2,99	4,95	-0,04	-0,11
2008	2,99	4,26	0,00	-0,69
2009	2,51	3,59	-0,48	-0,67
2010	1,81	3,48	-0,70	-0,11
2011	1,23	3,31	-0,59	-0,17
2012	0,90		-0,33	

Pozn.: Průměrná maloobchodní cena za rok 2011 vychází z předběžných údajů. Průměrná minutová cena za terminaci na rok 2012 je spočítaná na základě ceny v návrhu rozhodnutí o ceně v probíhajícím (neukončeném) správním řízení.

Podle poznatků Úřadu operátoři spíše vytváří nové nabídky včetně nadstavbových balíčků. Vzhledem k tomu, že se snížily náklady na terminaci (prostřednictvím regulované ceny za terminaci) a dále i ostatní nákladové položky (např. síťové náklady, marketing, billing a společné a sdílené náklady) vstupující do maloobchodní ceny volání, Úřad očekával, že se toto snížení nákladů promítne i do maloobchodních cen. Tento předpoklad se však v potřebném rozsahu nepotvrdil.

3. Velkoobchodní trh originace – možnost vymezení relevantního trhu

Doporučení Komise o relevantních trzích v článku 3 uvádí že: „V souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (dále jen „Směrnice 2002/21/ES“) vnitrostátní regulační orgány vymezí relevantní trhy podle situace v konkrétním členském státě, zejména relevantní zeměpisné trhy na svém území.“

Úřad je tedy na základě výše uvedeného oprávněn vymezit i další trhy pro účely ex ante regulace.

Vymezení trhu provádí Úřad v souladu s definicí trhu uplatňovanou v rámci hospodářské soutěže. Relevantní trh produktu (služby) zahrnuje všechny produkty nebo služby, které jsou dostatečně zaměnitelné nebo nahraditelné.

3.1 Předpokládaný vývoj RT 15 a současný stav

Úřad podle původního Doporučení o relevantních trzích provedl analýzu RT 15, kterou zveřejnil dne 27. června 2006. V závěrech analýzy konstatoval, že: „*RT 15 je efektivně konkurenčním trhem, neboť na něm nepůsobí žádný podnik s významnou tržní silou. Vývoj na trhu se ve zkoumaném období projevoval jako dynamický a soutěžní podmínky přispívaly k vytváření výhodnější nabídky pro koncové uživatele. Lze oprávněně předpokládat, že tento vývoj bude v nejbližších letech pokračovat. Dále lze předpokládat, že situaci na daném trhu v dalším období pozitivně ovlivní rozvoj služeb poskytovaných prostřednictvím sítí UMTS. Vzhledem k tomu Úřad konstatuje, že analyzovaný trh v přiměřeném časovém období směřuje k rozvoji efektivní konkurence a lze předpokládat, že případná nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže (regulace ex post) budou postačující. Úřad na tomto trhu neshledal existenci společné významné tržní síly ani přenesené významné tržní síly.*“

Úřad v rámci analýzy RT 15 rovněž konstatoval, že jsou k dispozici rádiové kmitočty v pásmu GSM 1 800 MHz, ze kterých by bylo možno sestavit další celoplošnou síť. Doložil trvalé snižování cen u všech operátorů, na základě čehož konstatoval, že se operátoři nemohou chovat nezávisle na svých účastnících, což dokládal klesající hodnotou ARPU.

Úřad dále konstatoval, že na velkoobchodní úrovni byly ve sledovaném období poskytovány služby výhradně v rámci tzv. samozásobení. Podle zjištění Úřadu přitom o služby přístupu a originace existoval zájem ze strany dalších operátorů, kteří by se potenciálně chtěli stát MVNO. Úřad však neshledal, že by právní úprava či jiné rozhodnutí Úřadu bránily uzavření smluvního vztahu, který by fakticky konstituoval virtuálního mobilního operátora. Úřad v tomto smyslu ale neobdržel žádné podání.

V závěrech analýzy RT 15 však Úřad předpokládal, že dojde ke komerční dohodě o vzniku a činnosti MVNO.

V novém revidovaném Doporučení o relevantních trzích již nebyl RT 15 zařazen na seznam trhů, které určila Evropská komise (dále jen „EK“) jako trhy produktů a služeb, ve kterých se regulace ex ante smí oprávněně použít v souladu s čl. 15 odst. 1 Rámcové směrnice. Na základě přechodných ustanovení Doporučení o relevantních trzích, výsledků monitorování trhu i praxe ostatních národních regulačních úřadů v rámci Evropské unie (dále jen „EU“) nebyl RT 15 v České republice nadále považován za relevantní.

V období od analýzy RT 15 se však situace nezměnila/nevyvíjela tak, jak Úřad předpokládal. Na trhu dosud nezahájil činnost žádný virtuální mobilní operátor, který by poskytoval službu přístupu a původu volání na základě komerčně uzavřené velkoobchodní smlouvy, ačkoli v době zpracování měl Úřad informace o jejich konání nebo přípravě. Na základě dostupných informací řešil i v tomto smyslu podání společnosti GTS Czech s.r.o. týkající se otevření služby VCC z mobilní sítě společnosti Telefónica (dříve Eurotel) a ve věci uzavření smlouvy o přístupu k mobilní síti elektronických komunikací (spor mezi GTS Czech (dříve GTS NOVERA a.s.) a Telefónica Czech Republic, a. s. (dříve Telefónica O2 Czech Republic, a. s.)). Z vyjádření mobilních operátorů ve veřejné diskusi, zejména společnosti T-Mobile, vyplývá, že v mezidobí jednání probíhala, smlouva však uzavřena nebyla. Úřad byl v poslední době informován o některých jednáních o vstupu MVNO na trh, dosud však obdržel jedno podání, kterým byl požádán, aby vstoupil do jednání mezi potencionálním

zájemcem o zajišťování služeb MVNO a mobilním operátorem. Toto jednání dosud nebylo úspěšně dokončeno. Úřad tento stav považuje za selhání dosud nedostatečně rozvinutého konkurenčního prostředí.

Úřad dále posuzoval velkoobchodní trh, cenové trendy a cenové chování na trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích. V roce 2003 byly cenovým rozhodnutím Úřadu podle dříve platného Zákona o telekomunikacích stanoveny maximální ceny pro zprostředkování přístupu ke službám bezplatného volání, a to ve výši 3,68 Kč/min. Tato cena byla v roce 2005 snížena dodatkem k cenovému rozhodnutí na 3,13 Kč/min. Jednalo se o ceny, které jsou hrazeny originujícímu operátorovi za umožnění volání svému účastníkovi na číslo „800“ umístěné v síti jiného operátora. Účastník není u tohoto typu volání zpoplatněn. Ceny regulované podle dříve platného Zákona o telekomunikacích byly platné do 1. května 2006 (dvanáct měsíců po nabytí účinnosti nového Zákona). Po tomto období jsou ceny za originaci bezplatného volání, tedy volání na čísla 800 (přístupové kódy ke službám na účet volaného), na základě výsledku analýzy RT 15 neregulované. Operátoři si ceny těchto služeb smluvně sjednávají. Ke snížení již neregulované ceny za originaci za přístup ke službě bezplatného volání došlo v roce 2009 u třech operátorů (Telefónica, T-Mobile a Vodafone). Nové smluvní ceny nejsou symetrické a snížení u jednotlivých operátorů dosahuje od 4 do 11 % oproti původně regulované ceně, což v absolutní výši představuje u jednotlivých operátorů pokles cen v rozpětí od 0,13 Kč do 0,34 Kč. Pokles cen za originaci neodpovídá snížení těch nákladových vstupů, které jsou stejné jak u terminace, tak i u originace. Tato situace zcela neodpovídá očekávání Úřadu.

Podstatná je však skutečnost, že na trhu není k dispozici služba přístupu k síti a originace. Služby jsou poskytovány pouze jako samozásobené vertikálně integrovaných operátorů (proto Úřad sleduje cenový vývoj pouze na maloobchodním trhu). Tím je omezen rozvoj konkurence u služeb přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích.

Úřad rovněž vychází z Přístupové směrnice 2002/19/EC, která v platném znění (bod 6 preambule) deklaruje, že na trzích, na nichž přetrvávají velké rozdíly ve vyjednávacích pozicích mezi podniky a kde některé podniky jsou odkázány při dodávce svých služeb na infrastrukturu provozovanou jinými subjekty, je vhodné vytvořit rámec pro zajištění účinného fungování trhu. Pokud nejsou obchodní jednání úspěšná, měly by mít vnitrostátní regulační orgány pravomoc zajistit přístup, propojení a interoperabilitu služeb v zájmu koncových uživatelů za přiměřených podmínek.

Úřad na základě výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že je vhodné podrobit trh testu tří kritérií za účelem zjištění, zda je oprávněn na daném trhu uplatnit regulaci ex ante.

3.2 Vymezení velkoobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích odvozením z trhu maloobchodního

Východiskem věcného vymezení velkoobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích je vymezení maloobchodního trhu

v bodě 1.1, který byl vymezen v podmínkách České republiky jako maloobchodní trh hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích GSM a UMTS.

Věcné vymezení trhu

Velkoobchodní trh vymezuje Úřad následovně.

Velkoobchodní trh zahrnuje služby elektronických komunikací určené výhradně pro podnikatele zajišťující veřejné telefonní sítě a/nebo poskytující veřejně dostupnou telefonní službu. Na velkoobchodní úrovni trhu jsou tedy poptávány služby přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích (včetně interního poskytování této služby – tzv. self-supply).

Služba původu volání (originace) poskytovaná na velkoobchodní úrovni zahrnuje veškerá volání v rámci České republiky i do zahraničí s výjimkou služby roamingového volání regulované na nadnárodní úrovni. Protože jsou specifické (časově omezené) služby roamingu regulovány na nadnárodní úrovni, a to jak na maloobchodní, tak i velkoobchodní úrovni, Úřad je z předmětného velkoobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích na národní úrovni vyloučil.

Veřejnou mobilní telefonní síť se pro účely tohoto vymezení rozumí taková komunikační síť, která v koncovém bodě této sítě umožňuje poskytovat mobilní veřejně dostupnou telefonní službu. Za mobilní veřejně dostupnou telefonní službu se považuje taková služba, která je poskytována za pohybu bez přerušení komunikace (umožňující tzv. handover mezi jednotlivými základnovými stanicemi dané veřejné mobilní telefonní sítě).

Věcné vymezení zahrnuje na základě vymezení maloobchodního trhu pouze služby veřejných mobilních telefonních sítí GSM a UMTS.

Z věcného vymezení trhu jsou tedy vyloučeny služby poskytované v pevném místě, které jsou předmětem věcného vymezení relevantních trhů služeb poskytovaných v pevném místě.

Na základě zkoumání vymezení trhu z hlediska možných substitutů na straně nabídky a poptávky Úřad konstatuje, že nenalezl substitut ke službě přístupu a původu volání (originaci) ve veřejných mobilních telefonních sítích.

Důvodová zpráva k původnímu Doporučení o relevantních trzích koncipovala trh přístupu a původu (originace) volání ve veřejných mobilních telefonních sítích tak, že obě služby tvoří jeden trh, jsou na maloobchodním trhu poptávány a nabízeny současně, to však není v rozporu se zahrnutím specifických služeb založených pouze na přístupu nebo originaci, neboť z pohledu maloobchodního trhu všechny tyto služby (plně/sdíleně) umožňují uživatelům originovat volání v mobilní síti

Velkoobchodní služby, které mohou být poskytovány na tomto trhu, jsou velkoobchodní služby přístupu a původu volání poskytované pro MVNOa pro účely služeb

národního roamingu. Součástí trhu tvoří i služby přístupu a původu volání poskytované v rámci vertikálně integrovaných mobilních operátorů (tzv. self-supply).

V České republice nejsou služby národního roamingu a služby přístupu a originace volání (např. pro MVNO) na standardní komerční bázi dosud poskytovány, přesto jsou do tohoto trhu zahrnuty spolu se službami poskytovanými vertikálně integrovanými mobilními operátory na bázi tzv. self-supply. Součástí trhu je i originace volání na čísla služeb s přidanou hodnotou a originace volání prostřednictvím virtuálních volacích karet.

Národní roaming je charakterizován jako umožnění využívání infrastruktury (rádiové přístupové infrastruktury) a poskytování služeb jiným mobilním operátorům v těch částech území, kde nemá tento operátor vlastní pokrytí, a to na základě uzavřené dohody s vlastníkem sítě.

MVNO (Mobil Virtual Network Operators) jsou označovány společnosti poskytující mobilní služby koncovým účastníkům, které nedisponují vlastní mobilní sítí. MVNO kupují přístup do mobilních sítí a originaci provozu od MNO (Mobil Network Operators).

Volání na čísla služeb s přidanou hodnotou a originace volání prostřednictvím virtuálních volacích karet jsou považovány za součást trhu, obdobně jako je tomu u velkoobchodních služeb originace v pevném místě, a není důvod pro odlišné nakládání s těmito službami (segmentace věcného vymezení trhu). Tyto služby tvoří marginální část služeb poskytovaných na trhu. Přesto Úřad spolu s ostatními národními regulátory věnuje problematice těchto služeb zvýšenou pozornost. Problematika těchto služeb bude dále analyzována ve vlastní analýze relevantního trhu s ohledem na adekvátnost případného uplatnění nápravných opatření podniku/podnikům s významnou tržní silou.

Úřad si je vědom skutečnosti, že na maloobchodním trhu neexistuje nabídka vertikálně integrovaného operátora na samostatné poskytování služeb přístupu jen pro volání, ale vždy byly a jsou nabízeny jako přístup zejména ke službám volání a SMS (Služby přístupu tedy nejsou na trhu nabízeny ani poptávány jednotlivě, ale v kombinaci.). Jedná se tedy o tzv. pure bundling. Velkoobchodní služba přístupu a původu volání (originace) ve veřejných telefonních sítích tedy zahrnuje i přístup k ostatním službám, které tvoří na trhu tzv. pure bundling. Úřad tuto skutečnost zohlední v rámci vlastní analýzy tohoto velkoobchodního trhu.

Územní vymezení trhu

Poskytovatelé služby přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích neomezují svoji nabídku na vybrané regiony, ale nabízejí služby plošně na území celé České republiky. Jednotlivé služby jsou podnikateli poskytujícími přístup a původ volání (originaci) ve veřejné mobilní síti poskytovány za stejných cenových podmínek v rámci celé České republiky. Soutěžní podmínky jsou na celém území České republiky dostatečně homogenní. Služby tedy nejsou nabízeny v jednotlivých regionech za odlišných podmínek.

Územním vymezením velkoobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích je území celé České republiky.

Časové vymezení trhu

Ve zkoumaném období využívají oprávnění k provozování veřejných mobilních telefonních sítí GSM a UMTS následující tři podnikatelské subjekty: Telefónica, T-Mobile a Vodafone.

S ohledem na charakter trhu se nepředpokládá významná změna v jeho vývoji, proto je časový rámec pro analýzu vymezen obdobím tří let.

Vzhledem k připravované aukci volných frekvencí v rámci tzv. Digitální dividendy, která se uskuteční v průběhu roku 2012, bude Úřad vývoj trhu monitorovat.

4. Stanovení velkoobchodního RT 8 – test tří kritérií

Úřad provedením testu tří kritérií posuzuje, zda se v případě výše vymezeného velkoobchodního trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích jedná o relevantní trh a zda tedy lze v národních podmínkách České republiky oprávněně uplatnit, v souladu s čl. 15 odst. 1 Směrnice 2002/21/ES, regulaci ex ante.

EK v Doporučení o relevantních trzích uvádí nutnost použít pro identifikaci trhů, které připadají v úvahu pro regulaci ex ante, následující kumulativní kritéria:

- a. přítomnost velkých a trvalých překážek vstupu na trh,
- b. struktura trhu nesměřuje v příslušném časovém úseku k účinné hospodářské soutěži,
- c. uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu.

Trh, který splňuje kumulativně výše uvedená tři kritéria, bude zařazen na seznam relevantních trhů v České republice, na kterých lze uplatnit regulaci ex ante.

4.1 Kritérium č. 1 – Přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na trh

4.1.1 Strukturální překážky

Kontrola infrastruktury nnesnadno duplikovatelné

K poskytování služeb na velkoobchodním trhu přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích je nutné buď vlastnit, nebo jinak disponovat fyzickou infrastrukturou – mobilní sítí takového rozsahu, aby bylo možné nabídnout odpovídající

úroveň služeb v rámci celé České republiky, to je srovnatelnou se stávajícími mobilními operátory GSM/UMTS.

Frekvence jsou omezeným zdrojem, a proto nedostatek volných disponibilních frekvencí znamená omezení pro nový vstup na trh přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích.

Mobilní sítě, kterými v současné době disponují stávající tři operátoři, lze charakterizovat vysokými nároky na pokrytí a kvalitu. GSM sítě pokrývají zhruba 99–100 % obyvatelstva, což je plné pokrytí obyvatelstva. UMTS sítě ke konci roku 2011 pokrývaly 60 až 80 % obyvatelstva, územní pokrytí je dosud nízké, ale dochází k jeho postupnému rozšíření.

Tabulka č. 3: Pokrytí území České republiky mobilními sítěmi GSM a UMTS k 31. 12. 2011

Operátor	Pokrytí ČR signálem	Síť GSM (v %)	Síť UMTS (v %)	Síť CDMA (v %)
Telefónica Czech Republic, a.s.	pokrytí obyvatelstva	99,6	58,9	91,6
	pokrytí území	98,1	11,1	85,2
T-Mobile Czech Republic a.s.	pokrytí obyvatelstva	100	82	0
	pokrytí území	97	44	0
Vodafone Czech Republic a.s.	pokrytí obyvatelstva	99	66	0
	pokrytí území	94	14	0
MobilKom, a.s.	pokrytí obyvatelstva	0	0	88
	pokrytí území	0	0	78

Stávajícími mobilními operátory jsou využívány pro sítě GSM radiové kmitočty v pásmech 900 MHz a 1800 MHz. Při novém vstupu na tento trh by měl mít potencionální operátor k dispozici obdobný rozsah a strukturu radiových kmitočtů pro vybudování nové GSM sítě.

V České republice pásmo 1800 MHz není plně využíváno. Doposud nebylo přiděleno ještě 2x24,8 MHz (124 kanálů GSM). Disponibilní však již nejsou volné kmitočty v pásmu 900 MHz. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že další plnohodnotná celoplošná síť GSM, srovnatelná se sítěmi stávajících operátorů, není realizovatelná, neboť všechny kmitočty z pásma 900 MHz jsou již přiděleny. Využití kmitočtů pouze z pásma 1800 MHz pro celoplošné pokrytí je sice technicky proveditelné, avšak z hlediska konkurenceschopnosti není ekonomicky rentabilní.

Pro využití dalších volných kmitočtů připravuje Úřad v současnosti podmínky pro výběrové řízení. V září zveřejnil základní principy aukce volných kmitočtů v pásmech 800, 1800, 2600 MHz. V případě těchto kmitočtů je však předpokládáno jejich využití pro poskytování nových služeb vysokorychlostního mobilního přístupu k síti Internet. Poskytování hlasových služeb není vyloučeno. Úřad nicméně očekává, že držitelé nových kmitočtů je budou používat především za účelem poskytování datových mobilních služeb.

Závěr: Na základě výše uvedeného Úřad konstatuje, že kontrola infrastruktury představuje pro nově vstupujícího operátora významnou a trvalou překážku vstupu na RT 8.

Úspory z rozsahu a sortimentu

Pro síťová odvětví je charakteristické, že jsou podmíněny vysokými fixními a nízkými variabilními náklady, přičemž výrobní náklady s rostoucím objemem provozu (produktu) klesají. Dochází tak k poklesu nákladů na jednotku provozu (produktu), a tím je dosahováno tzv. úspor z rozsahu. Toto lze v podmínkách České republiky dokumentovat zejména na datech týkajících se počtu aktivních SIM karet a celkovém provozu hlasových volání v jednotlivých mobilních sítích i postupným snižováním jednotkové ceny za volání. Nově vstupující na trh budou potřebovat čas na vybudování zákaznické základny, proto v tomto období nebudou realizovat obdobné úspory z rozsahu, jaké realizuje zavedený operátor. Úspory z rozsahu tak přispívají k vytvoření asymetrického vztahu mezi novými a zavedenými poskytovateli, který může mít dopad na konkurenční prostředí na trhu.

Snížení průměrných nákladů na výrobu dvou nebo více produktů za použití společné infrastruktury nebo správy provozních nebo zákaznických systémů je dosahováno tzv. úsporami ze sortimentu. Toto vede k vyšší efektivitě a posilování tržní síly zavedených operátorů na trhu. Tento argument je možno v podmínkách České republiky doložit skutečností, že všichni GSM mobilní operátoři poskytují celé portfolio mobilních služeb. Všichni jsou rovněž poskytovateli služeb elektronických komunikací v pevném místě.

Úřad má za to, že vliv úspor z rozsahu a sortimentu na nový vstup na trh bude snížen, pokud nově vstupující na trh začnou budovat vlastní síť jen ve vybraných oblastech a pro pokrytí dalších částí trhu bude využit národní roaming.

Závěr: Na základě výše uvedeného Úřad konstatuje, že úspory z rozsahu a sortimentu na mobilním trhu považuje za významnou překážku vstupu na RT 8.

Snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům

Přístup k finančním prostředkům ve významné míře ovlivňuje rozhodování podnikatelských subjektů při zamýšleném vstupu na trhy, které vyžadují vysoké počáteční investice.

O finanční náročnosti provozování mobilních sítí a poskytování služeb těchto sítí svědčí výše vlastního jmění (řádově 20 mld. Kč) a dlouhodobého majetku (cca 40 mld. Kč) uvedená v účetních závěrkách mobilních operátorů působících v České republice, jakož i objem průběžně investovaných prostředků do výstavby a provozování sítí, které se za období 2005–2010 u jednotlivých operátorů řádově pohybovaly mezi 3,5–13,5 % tržeb.

Přístup k finančním prostředkům bude mít velký význam pro nový vstup na trh, který vyžaduje velkou počáteční investici. Vzhledem k velikosti a hodnocení stávajících operátorů na trhu v ČR (posuzováno velikostí obrátu, ziskovostí, velikostí aktiv apod.), což je dále posíleno jejich začleněním do silných nadnárodních skupin, by mohlo představovat pro

subjekty, které by nově vstupovaly na trh, překážku vstupu na tento trh. Pro tento na daném trhu nezavedený subjekt bude obtížnější přístup ke zdrojům financování než u na trhu stabilizovaných a dobře ohodnocených (rating bank, popř. dalších institucí) operátorů. Na ohodnocení subjektu pak závisí nejen množství získaných finančních zdrojů, ale i jejich cena.

Úřad má za to, že pro nově vstupující subjekt na trh by bylo velmi náročné získání dostatečných zdrojů pro vybudování odpovídající mobilní sítě a zavedení poskytování služeb, včetně získání dostatečného počtu účastníků v počáteční fázi. Z hlediska nákladů na financování by bylo možno očekávat velkou asymetrii mezi stávajícími a nově vstupujícími na trh. Toto lze vztáhnout jak na finanční zdroje ve formě cizího, tak i vlastního kapitálu, neboť převážná většina společností provozujících mobilní sítě a poskytujících služby těchto sítí je kótována na burze. Výše uvedené hodnocení je možno vztáhnout i na případ, kdy by byl vstup na trh v ČR proveden prostřednictvím nadnárodní společnosti z oblasti elektronických komunikací.

Závěr: Na základě výše uvedeného Úřad konstatuje, že snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům považuje za významnou překážku vstupu na RT 8.

4.1.2 Právní a regulační překážky

Právní a regulační překážky vstupu jsou charakterizovány jako překážky, které nejsou založeny na hospodářských podmínkách, ale vyplývají z legislativních, administrativních nebo jiných státních opatření, která mají přímý vliv na podmínky vstupu a/nebo postavení operátorů na relevantním trhu. Právní nebo regulační překážky, které lze odstranit v určitém časovém horizontu (dle platnosti analýzy RT), nejsou považovány Úřadem za překážky vstupu na trh. Pokud je obecně spojeno získání oprávnění i s jednorázovým výdajem, je tento možno považovat rovněž za bariéru vstupu, obdobně jako závazek, který je spojen s oprávněním.

V podmínkách České republiky není od roku 2005 vstup na trh elektronických komunikací licencován. Podnikatel pouze provádí oznámení o zahájení nebo změně činnosti elektronických komunikací do evidence podnikatelů, která je pro poskytovatele služeb v elektronických komunikacích obdobou k živnostenskému oprávnění. Tento způsob oznamování nepovažuje Úřad za překážku vstupu.

Za nejvýznamnější omezení operátora, který chce vybudovat vlastní síť, při vstupu na mobilní trh je považováno využívání frekvencí vzhledem k jejich omezené dostupnosti v požadovaných pásmech. Frekvence nezbytné pro provoz GSM a UMTS sítí včetně tzv. Digitální dividendy jsou předmětem výběrových řízení (aukcí). Úřad tedy konstatuje existenci této přímé překážky vstupu na trh.

Vzhledem k tomu, že získání licencí na využívání spektra je spojeno v České republice s jednorázovým výdajem za jejich získání v rámci výběrového řízení, je toto možno považovat rovněž za přímou překážku vstupu na trh.

U nových licencí hodlá Úřad spojit udělení licence se závazkem na dosažení určeného pokrytí ve stanoveném časovém úseku. Podle názoru Úřadu nastavení takovýchto podmínek na trhu představuje rovněž přímou překážku vstupu.

Za nepřímou regulační překážku vstupu na RT 8 považuje Úřad nastavenou regulaci cen za terminaci volání v mobilních sítích. Protože mobilní operátoři mají zájem o vstup na velkoobchodní trh originace primárně z důvodů nabízení služeb na trhu maloobchodním, shledává Úřad regulaci cen za terminaci přeneseně jako bariéru vstupu i pro velkoobchodní trh originace. Obdobně je možno hodnotit podle názoru Úřadu i regulaci mezinárodního roamingu. Přestože tato regulace není překážkou vstupu sama o sobě a je uplatněna na všechny subjekty na trhu, lze očekávat její dopad při zvažování vstupu na trh.

Závěr: Na základě výše uvedeného Úřad konstatuje, že existující omezení právního a regulačního charakteru (přímá i nepřímá) považuje za překážku vstupu na RT 8.

Úřad konstatuje, že první kritérium je splněno. Na RT 8 existují vysoké a trvalé překážky vstupu na trh.

4.2 Kritérium č. 2 – Struktura trhu nesměruje v příslušném časovém úseku k účinné hospodářské soutěži

Úřad vychází při zkoumání druhého kritéria z konstatování EK v Doporučení o relevantních trzích, že i když se trh vyznačuje velkými překážkami vstupu, mohou jiné strukturální faktory na tomto trhu znamenat, že trh směřuje k účinnému fungování hospodářské soutěže v příslušném časovém období.

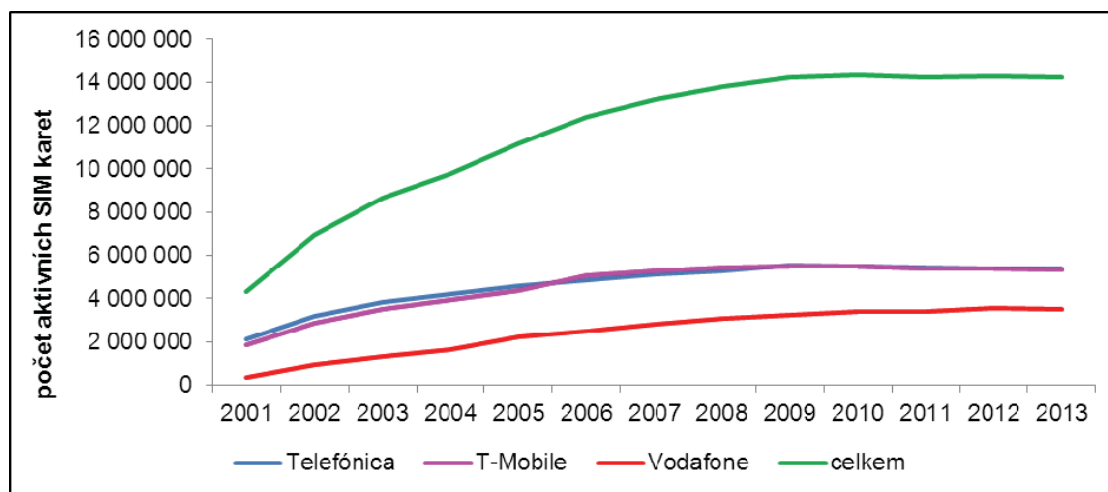
Zkoumání druhého kritéria Úřad zaměřil výhledově, to je analyzoval předpokládaný vývoj trhu z hlediska vymezeného časového rámce. Přitom Úřad posuzoval v souladu s Doporučením o relevantních trzích nikoli to, zda v daném časovém rámci bude skutečně dosaženo účinné hospodářské soutěže, nýbrž zda existují jednoznačné důkazy svědčící o tom, že se trh v rámci sledované doby chová dynamicky a že výhledově bude dosaženo účinné hospodářské soutěže, aniž by bylo třeba daný trh regulovat ex ante.

Tržní podíl a jeho vývoj

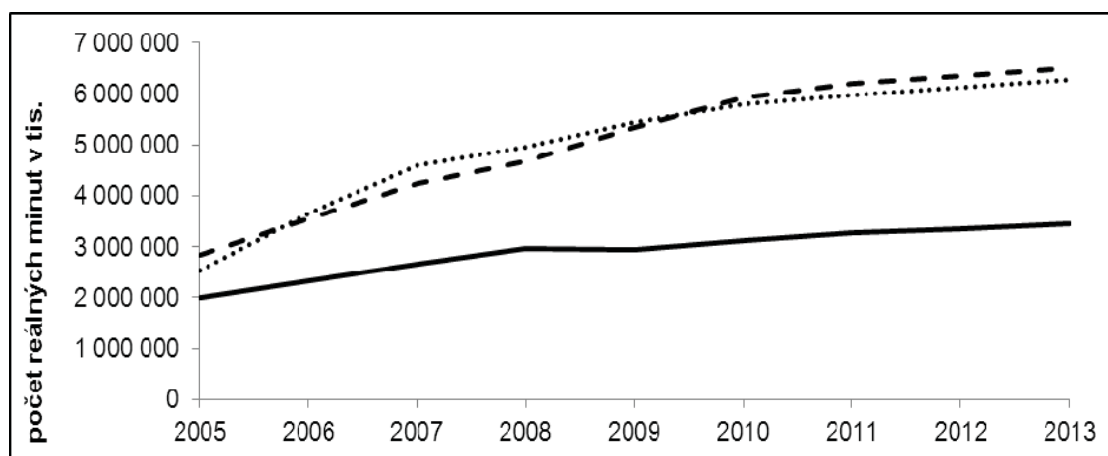
Vývoj trhu, trendy a tržní podíly Úřad vyhodnotil jak z pohledu vývoje počtu účastníků, provozu, tak i tržeb.

Vývojové grafy a jejich vyhodnocení jsou uvedeny v části 1.2. Zde Úřad provedl doplnění odhadovaného vývoje bez uplatnění regulace ex ante.

Graf č. 19: Vývoj počtu aktivních SIM karet, včetně odhadu do roku 2013

Graf č. 20: Vývoj originovaného hlasového provozu, včetně odhadu do roku 2013 (reálné minuty)

Úřad předpokládá vzhledem k vysoké penetraci další snížení dynamiky až stagnaci u vývoje počtu účastníků na trhu. Vzhledem k nižší kupní síle nově získávaných účastníků, a to i v souvislosti s vývojem hospodářské situace, lze předpokládat další snížení dynamiky růstu trhu podle provozu a zejména podle tržeb. Tržní podíl jednotlivých poskytovatelů podle všech zvažovaných kritérií považuje Úřad i pro nejbližší období 3 let za obdobný. Vstup nového MVNO na bázi komerčních jednání na trh Úřad nepředpokládá. Úřad neshledal žádné indikátory změny, považuje tedy za pravděpodobné, že se situace na trhu významně nezmění, naopak vysoký podíl volání v rámci vlastní sítě operátora a jeho posilování tento stav do budoucna zřejmě zafixuje.

Závěr: Na základě uvedeného vyhodnocení vývoje tržních podílů Úřad konstatuje, že na RT 8 neshledal žádné indikátory změny, považuje tedy za pravděpodobné, že se situace

na trhu významně nezmění v časovém horizontu následujících cca tří let. Nelze tedy konstatovat směřování trhu k účinné hospodářské soutěži.

Náklady na přechod

Náklady na přechod mohou mít různé formy jako např. náklady na přenos čísla, náklady na nový terminál, vyrovnání závazku vůči stávajícímu operátorovi, úhradu zálohy, ztrátu bonifikace nebo jiné výhody zohledňující „VIP členství“ apod. a mohou být jak na maloobchodní, tak i velkoobchodní úrovni trhu.

Úřad konstatuje, že tyto maloobchodní náklady na přechod mohou ovlivnit rozhodování účastníka na maloobchodním trhu a omezit tak konkurenci na maloobchodní i velkoobchodní úrovni. Na druhé straně se Úřad domnívá, že je třeba vzít do úvahy i jednání operátora, k němuž účastník přechází. Tento operátor se chová vůči nově příchozímu účastníkovi vstřícně a některé náklady nepřenáší na příchozího účastníka do jednorázových cen.

Proto má Úřad za to, že pro hodnocení druhého kritéria jsou právě náklady na přechod, které vznikají na velkoobchodní úrovni, důležitější. Velkoobchodní náklady budou v podmínkách České republiky zahrnovat jak náklady vlastního přenosu čísla, administrativní náklady spojené s přenosem velkoobchodně tak i maloobchodně, rovněž tak budou zahrnuty i marketingové náklady na získání nového účastníka. Úřad s ohledem na již dosaženou penetraci předpokládá, že nově vstupující na trh bude získávat své účastníky především z řad účastníků stávajících operátorů, což představuje vyšší vynaložené náklady. Lze předpokládat, že marketingové náklady bude třeba vynaložit v řádově srovnatelné výši s náklady stávajících mobilních operátorů. Přitom náklady na reklamu a marketing mobilních operátorů jsou jedny z nejvyšších v České republice v porovnání s ostatními podniky v odvětví elektronických komunikací i v porovnání s podniky z ostatních odvětví národního hospodářství.

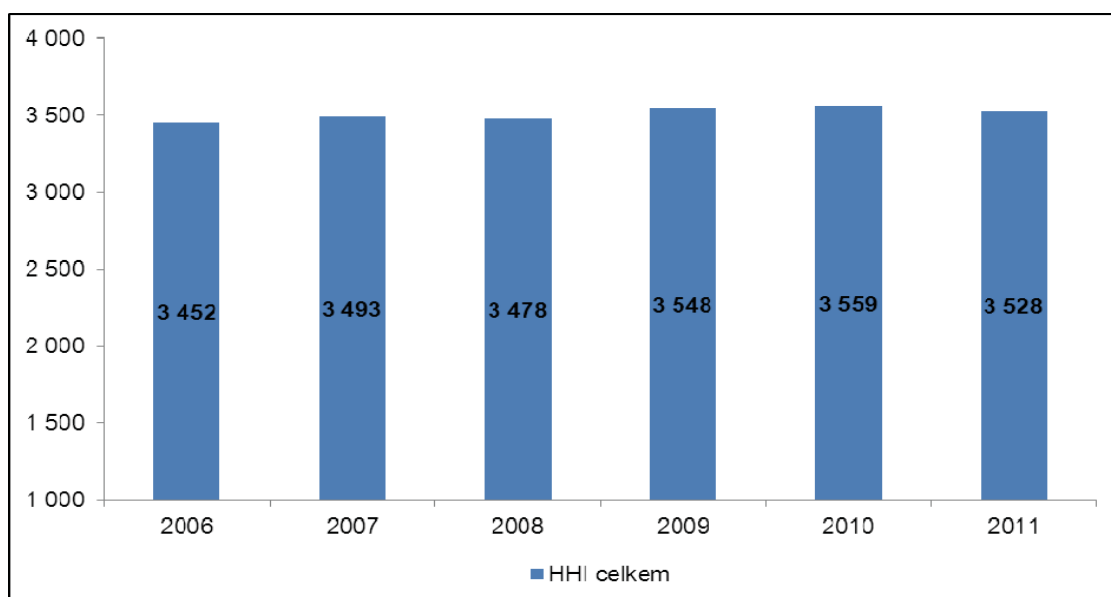
Mezi skutečnosti, ovlivňující bariery přechodu, patří volání ve vlastní síti operátora. Účastník, který je motivován k využívání této služby, bude mít nižší motivaci k přechodu, zejména pokud jsou takto motivovány určité uzavřené skupiny s trvalými vazbami (rodina, přátelé, spolupracující osoby). Vývoj objemu volání se u všech tří operátorů zvyšuje a je takto směřována více než polovina provozu. Proto Úřad považuje za určité omezení pro nového poskytovatele služeb na trhu, které je spojeno s vyššími náklady na získání nových účastníků.

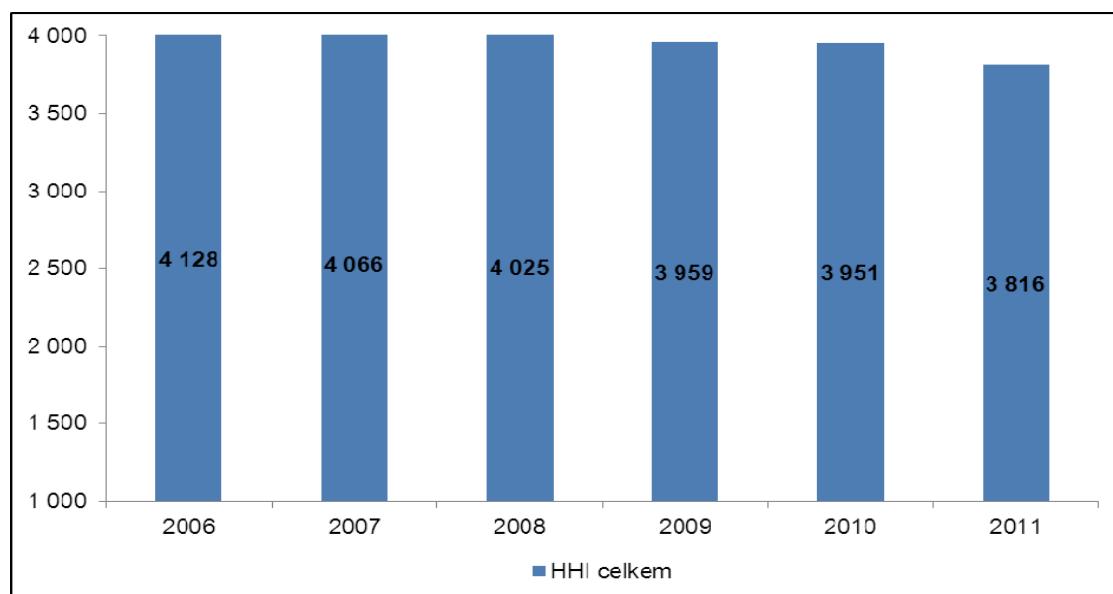
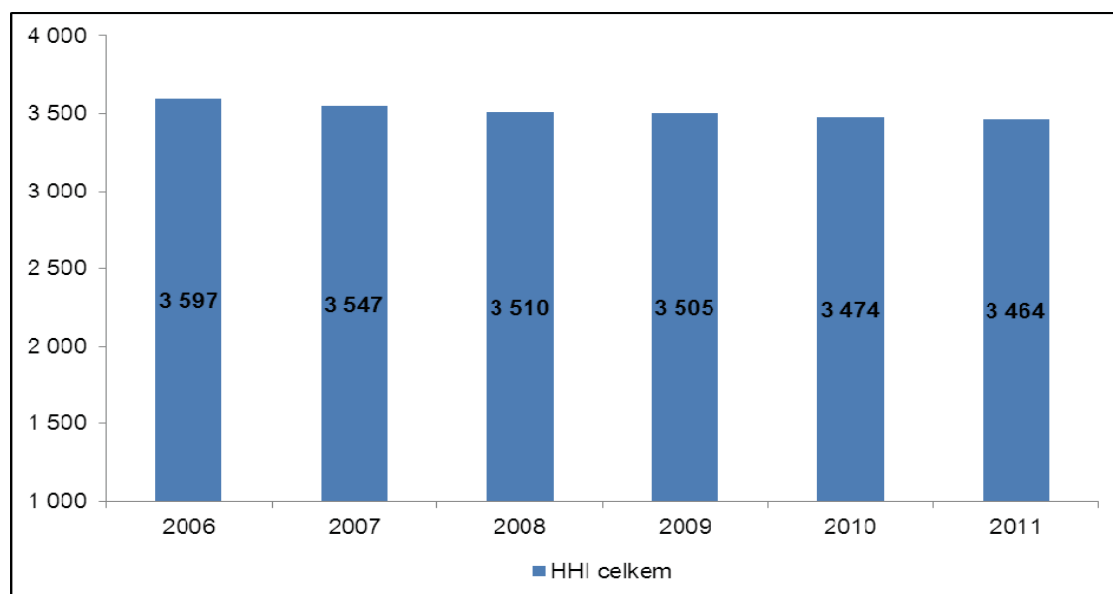
Závěr: Na základě výše uvedeného vyhodnocení bariery přechodu Úřad konstatuje, že na RT 8 nebyly nalezeny takové rozhodující faktory, na základě kterých by v časovém horizontu následujících cca tří let bylo možno konstatovat směřování trhu k účinné hospodářské soutěži.

Koncentrace trhu

Úřad používá Hirschmann-Herfindahl index (HHI) k posouzení koncentrace trhu. V předchozí analýze RT 15 při vyhodnocení indexu HHI (na bázi provozu – počtu originovaných minut) Úřad konstatoval, že na trhu působí omezený počet subjektů a na trhu dochází k trvalému poklesu koncentrace. Za období 2001–2005 byla hodnota indexu HHI z původních 4 019 snížena na 3 385. Úřad provedl vyhodnocení vývoje koncentrace trhu za období po účinnosti analýzy RT 15 s následujícím výsledkem.

Graf č. 21: Hodnoty HHI – tržní podíl podle počtu originovaných minut

Graf č. 22: Hodnoty HHI – tržní podíl podle tržeb ze služeb elektronických komunikací**Graf č 23: Hodnoty HHI – tržní podíl podle počtu aktivních SIM karet**

V posledních třech letech sledovaného období dochází ke stagnaci koncentrace trhu vyjádřené indexem HHI. Není tedy naplněna původní úvaha Úřadu, že bude docházet k trvalému poklesu koncentrace a trh bude směřovat k efektivní hospodářské soutěži. Hodnota indexu HHI podle tržeb a počtu SIM karet je obdobná.

Úřad očekává, že na základě současného a předpokládaného vývoje trhu bude bez uplatnění regulace ex ante stávající situace i v následujících třech letech přetrvávat.

Závěr: Na základě výše uvedeného vyhodnocení lze konstatovat, že předpokládané hodnoty indexu HHI indikují takovou koncentraci trhu, při které nelze konstatovat, že by RT 8 v časovém horizontu následujících cca tři let směřoval k účinné hospodářské soutěži.

Vývoj cen

Úřad na základě dosavadního vývoje průměrných cen na maloobchodním trhu očekává, že i nadále bude docházet k poklesu maloobchodních cen, které ovšem tak, jak ukazuje zejména vývoj v posledním období, nemusí plně odpovídat snížení cen za terminaci v jednotlivých letech.

Úřad se zabýval budoucím vývojem cen za originaci volání na služby s přidanou hodnotou a požádal operátory o informaci, zda plánují změnit výši ceny za originaci hovoru ve vlastní síti (pro volání na službu bezplatného volání provozovanou v jiné síti) v již uzavřených propojovacích smlouvách. Jedna ze společností odpověděla, že: „předpokládá jednání s jednotlivými operátory, kde se kromě jiného bude případně řešit i nová úroveň ceny za originaci volání na čísla „800“ z mobilní sítě. Při případných změnách úrovně této ceny však budou brát zejména v úvahu konkurenceschopnost ceny této společnosti vůči cenám jiných mobilních operátorů, přičemž v současné době je cena této společnosti nejnižší na trhu“. Další společnost sdělila, že: „od poslední změny, resp. snížení ceny za originaci, nezaregistrovala a ani v současné době neregistruje požadavky smluvních partnerů na změnu této ceny a z tohoto důvodu neuvažuje pro nejbližší budoucnost o úpravě ceny za originaci.“ Poslední z oslovených společností uvedla, že: „otázka změny cen je předmětem procesu uzavírání písemných smluv, resp. dodatků ke smlouvám o propojení, a tedy otázkou dvoustranných jednání a dohod.“

Úřad byl, z důvodu neúspěšných komerčních jednání ve věci požadavku na úpravu (snížení) cen za originaci volání na služby s přidanou hodnotou, uplatněných ze strany jednoho z poskytovatelů tohoto typu služeb, požádán o vydání stanoviska podle § 80 odst. 3 Zákona.

Bariery růstu

Úřad posuzoval potenciál růstu trhu služeb mobilního volání. Ještě na začátku sledovaného období bylo možno označit růst trhu za extenzivní. V současné době je možno růst označit za intenzivní, kdy dochází k rozvoji na základě kvalitnějšího využívání přírodních zdrojů (disponibilní frekvence), rozvoje technické úrovně síťových prvků a zařízení. I když dostupnost frekvencí je jistě limitujícím prvkem, je především vzhledem k rozvoji datových služeb a spojených aplikací jeho účinnost snižována technologickým vývojem, který zajišťuje vyšší výtěžnost.

Za rozhodující vliv na růst trhu služeb volání je však možno považovat zpomalení tempa růstu na straně poptávky, což může sice být ovlivněno poměrně vysokou penetrací

SIM karet, ale i omezenou konkurencí na trhu. Lze proto očekávat, že další růst bude ovlivňovat ve stále větší míře diverzifikace produkce (výnosy ze sortimentu), a to jak ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilní, tak i pevné sítě.

Závěr: Na základě výše uvedeného kritéria bariery růstu lze považovat omezenou dostupnost frekvencí za určitou bariery růstu, i když limitovanou technickým rozvojem. Nelze však jednoznačně konstatovat, zda by RT 8 v časovém horizontu následujících tří let směřoval k účinné hospodářské soutěži.

Chování trhu a pobídky

V rámci RT 15 Úřad konstatoval: „Na velkoobchodní úrovni byly ve sledovaném období poskytovány služby výhradně v rámci tzv. samozásobení, tedy každý ze tří operátorů je poskytoval výhradně pro vlastní potřebu. Je přirozené, že žádný z existujících operátorů nepožadoval službu originace po svých zbývajících dvou konkurentech. Podle zjištění Úřadu o službě originace existuje zájem ze strany dalších operátorů, kteří by se potenciálně chtěli stát MVNO. Právní úprava ani žádné rozhodnutí Úřadu nebrání uzavření smluvního vztahu, který by fakticky konstituoval virtuálního mobilního operátora.“. Úřad tedy nepředpokládal, že bude třeba k uzavření smluv vytvářet jiné než komerční podmínky.

EK k posuzování, zda je pravděpodobné, že překážky vstupu budou v případě neuplatnění regulace přetrvávat, zdůrazňuje nutnost prověřit, zda v daném odvětví došlo k častým a úspěšným vstupům a zda tyto vstupy jsou nebo v budoucnu pravděpodobně budou dostatečně rychlé a trvalé, aby omezily sílu trhu. Pokud tedy není na trhu uzavřena dohoda o přístupu, ani není možno zvažovat její perspektivní uzavření, je toto bráno jako indikátor, že trh nemá tendenci k soutěži bez regulace ex ante.

Motivace operátorů a chování na trhu poskytují Úřadu informace, které tvoří základ k přehodnocení výše uvedeného závěru analýzy RT 15. Za takového chování lze považovat fakt, že i přes několik často i opakovaných pokusů poskytovatelů služeb v pevném místě, dosud nebyla uzavřena smlouva o zřízení MVNO.

Závěr: Na základě výše uvedeného vyhodnocení kritéria chování RT 8 a pobídky nelze konstatovat, že by v časovém horizontu následujících cca tří let směřoval k účinné hospodářské soutěži.

Potenciální konkurence

Zkoumání potenciální konkurence zaměřil Úřad na to, zda subjekty, které nejsou v současné době na trhu (potenciální konkurence), mohou svým vstupem napomoci zvýšit dynamiku trhu v nadcházejícím období. Na základě faktorů, které byly analyzovány v prvním kritériu testu tří kritérií, představují kontrola nad infrastrukturou, utopené náklady a úspory z rozsahu a sortimentu velké strukturální překážky vstupu na RT 8.

Z vývoje trhu je rovněž zřejmé, že od poslední analýzy žádný potenciální zájemce o vstup na trh nebyl v rámci vedených komerčních jednání úspěšný. Dynamika trhu tedy

takovýmto vstupem dosud ovlivněna nebyla. Úřad rovněž nepředpokládá, že by k takovému vstupu mohlo dojít na základě komerčně uzavřené smlouvy ve sledovaném časovém rámci.

I když do věcného vymezení maloobchodního i souvisejícího velkoobchodního trhu nebyly zahrnuty služby VoIP poskytované prostřednictvím mobilního přístupu k síti Internet jako substitut, je možné, že potenciální konkurence na základě nových technologií může iniciovat změnu v hodnocení substitute. Úřad bude proto tuto oblast sledovat.

Závěr: Na základě výše uvedeného vyhodnocení lze konstatovat, že na základě vyhodnocení kritéria potenciální konkurence nelze očekávat, že by v časovém horizontu následujících cca tří let RT 8 směřoval k účinné hospodářské soutěži.

Úřad konstatuje, že druhé kritérium je splněno. Na RT 8 nebylo prokázáno, že trh směřuje k účinnému fungování hospodářské soutěže v příslušném časovém období.

4.3 Kritérium č. 3 – Uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu

Vyhodnocení třetího kritéria je považováno za zásadní pro konečné rozhodnutí, na jehož základě lze na trhu, který splňuje obě předchozí kritéria, oprávněně použít regulaci ex ante. EK v Doporučení o relevantních trzích ke třetímu kritériu uvádí: „Rozhodnutí o tom, zda nějaký trh připadá v úvahu pro regulaci ex ante, by mělo záviset na posouzení dostatečné schopnosti práva hospodářské soutěže řešit selhání trhu, která jsou důsledkem splnění prvních dvou kritérií. To znamená, že i přesto, že jsou splněna obě předcházející kritéria, trh nemusí být považován za relevantní z hlediska oprávnění použití regulace ex ante.“.

V rámci třetího kritéria tedy Úřad zvažoval, zda je obecné právo hospodářské soutěže samo o sobě postačující k nápravě selhání na RT 8. Hodnocení Úřadu je založeno na existujících a potenciálních problémech uplatňování hospodářské soutěže na tomto trhu. Podle čl. 13 Doporučení platí: „Zásahy z titulu práva hospodářské soutěže nebudou pravděpodobně dostatečné v případech, kdy jsou požadavky na zajištění shody pomocí zásahu pro nápravu selhání trhu rozsáhlé nebo kde jsou nevyhnutelné časté a/nebo včasné zásahy.“.

Úřad posuzoval, zda lze legislativu na ochranu hospodářské soutěže považovat za nedostačující (bez kombinace s regulací ex ante) nebo neodpovídající k řešení selhání trhu. Komise ve Vysvětlujícím memorandu na str. 10 uvádí přehled relevantních faktorů, na jejichž základě má být takováto dostatečnost posouzena „Taková situace by nastala, kdyby nebylo možné uplatnit regulační povinnost k nápravě tržního selhání podle legislativy na ochranu hospodářské soutěže (lze jmenovat například povinnost za jistých okolností zajistit přístup, případně i určité konkrétní požadavky v oblasti účetnictví). Výše uvedená situace by také mohla nastat tam, kde je zásah k nápravě selhání trhu spojen s příliš rozsáhlými požadavky (např. požadavkem vést detailní účetní evidenci k regulačním účelům, provádět detailní odhady nákladů, monitorovat podmínky včetně technických parametrů atp.) nebo je nezbytné

provádět zásahy často nebo v určitou dobu, případně tam, kde se prvořadý důraz klade na zajištění právní jistoty (příkladem může být povinnost cenových kontrol za větší počet období).“.

Analýza je prováděna na určitém zevšeobecnění přístupů. Při zkoumání, zda je obecná regulace hospodářské soutěže dostatečně efektivní, Úřad analyzoval především následující faktory:

- potřeba komplexní/podrobnější úpravy (rozsáhlost a nevyhnutelnost zásahů),
- potřeba zásahů z hlediska jejich četnosti a včasnosti,
- důležitost nastavení předvídatelné regulace na trhu (tzn. předem).

Úřad považuje za rozhodující posouzení, zda je pravděpodobné, že předpisy pro hospodářskou soutěž zajistí odstranění problémů hospodářské soutěže, které mohou nastat na trhu, a to do té míry, že lze dosáhnout cíle sektorově specifické regulace.

Soutěžní úřad (dále jen „ÚOHS“) může na základě Zákona o hospodářské soutěži podniku v dominantním postavení uložit všechna opatření nezbytná k tomu, aby bylo protiprávní jednání ukončeno. Intervence podle práva hospodářské soutěže tedy předpokládají, že ke zneužití dominantního postavení již došlo.

Sektorově specifická regulace ex ante je navržena tak, aby na jejím základě bylo možno zmírnit nebo eliminovat případné problémy s omezováním hospodářské soutěže na relevantním trhu.

Na základě soutěžního práva však nelze předem ukládat povinnosti nebo pravidla, která by vedla k odstranění možných problémů s omezováním hospodářské soutěže na trhu.

V rámci hodnocení tohoto kritéria Úřad rovněž zohlednil i vyjádření ÚOHS ze dne 20. září 2011 k podání jednoho stěžovatele k možné existenci oligopolu mobilních operátorů v České republice. V daném stanovisku uvádí, že zkoumal, zda nedochází k nedovolenému omezování hospodářské soutěže formou zakázané dohody mezi soutěžiteli. Z výsledků analýzy vyplynulo, že tuzemský trh je podle ÚOHS dostatečně transparentní, ceníky operátorů jsou běžně a veřejně dostupné, takže nelze vyloučit možnost snadného cenového následování či přizpůsobení se situaci na trhu (což jsou praktiky z hlediska zákona dovolené). Trh je však do jisté míry uzavřený, působí na něm pouze tři operátoři, kteří aktuálně nejsou ohroženi vstupem nové konkurence, tudíž mohou udržovat stávající stav a nic je nenutí ke snižování cen. Obecně platí, že čím méně soutěžitelů na trhu působí, tím méně mezi sebou soutěží. To však samo o sobě neznamená naplnění skutkové podstaty uzavření a plnění zakázané dohody. Při posouzení zjištěných skutečností z hlediska zákona o ochraně hospodářské soutěže však ÚOHS dospěl k závěru, že každý z tuzemských operátorů má množství různých tarifů, které se od sebe liší účtovými cenami do vlastní sítě a do ostatních sítí, účtovými časy, poskytovanými volnými minutami a SMS, měsíčními paušály atd., a nezjistil žádnou indicii, na jejímž základě by bylo možno usuzovat na uzavření zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž. Zjištěné informace a podklady nenasvědčují tomu, že by tarify mobilních operátorů aktuálně vykazovaly nějaké

shodné rysy, jež by mohly budit podezření, že jsou výsledkem jednání ve shodě či zakázané dohody.

Cílem nápravných opatření na RT 8 je dosažení udržitelné hospodářské soutěže. Na základě vyhodnocení prvních dvou kritérií přijal Úřad závěr, že tohoto cíle nebude dosaženo v rámci časového horizontu stanoveného pro přezkum analýzy relevantního trhu, to je tři let. Úřad tedy provedl zkoumání, zda lze stanoveného cíle – udržitelné hospodářské soutěže na RT 8 dosáhnout prostřednictvím samotné hospodářské soutěže, či zda je třeba uplatnění specifické odvětvové regulace.

Úřad má za to, že na základě vyhodnocení bariér vstupu v prvním kritériu a směřování k účinné hospodářské soutěži ve druhém kritériu lze usuzovat, že je třeba uložit podrobné povinnosti formou specifické regulace ex ante. Tím by byla zároveň i zajištěna nezbytná míra předvídatelnosti regulačních zásahů na trhu. Dle názoru Úřadu lze rovněž dovozovat, že nastavení pravidel regulace by mohlo motivovat k uzavření smluv o přístupu, a tak směřovat trh k účinnější hospodářské soutěži.

Úřad se zabýval na RT 8 i otázkou včasnosti zásahu při řešení tržních selhání, respektive jejich snížením nebo eliminací jejich vzniku.

Úřad vzal do úvahy stávající situaci na trhu a předpokládaný vývoj a dospěl k závěru, že regulace ex ante bude adekvátněji a efektivněji reagovat na potenciální nebo zjištěné problémy na trhu v porovnání s regulací ex post.

Úřad považuje regulaci ex ante, např. ve formě podrobných pravidel pro nákladové účetnictví, přezkoumání nákladů a prověřování technických parametrů, na základě výše uvedených zjištění v rámci analýzy prvního a druhého kritéria testu tří kritérií, za oprávněnou na RT 8.

Úřad rovněž v této souvislosti poukazuje na adekvátnost použití sektorové regulace v souvislosti s charakterem sítí elektronických komunikací. Trhy mobilních sítí jsou poměrně složité a komplexní trhy, charakterizované rychlým technickým rozvojem. K zásahům na takovýchto trzích je třeba odborné znalosti, pokud jde o technologie a trendy na trhu. Podmínky na trhu v daném segmentu trhu nasvědčují tomu, že odborné znalosti oboru elektronických komunikací mohou mít vliv na aplikaci účinných nápravných opatření tržních selhání. Posouzení toho, zda určité chování je ve skutečnosti zneužitím dominantního postavení, lze považovat z pohledu hospodářské soutěže za rozsáhlé a časově náročné. V rámci specifické sektorové regulace je definován trh a určen podnik s významnou tržní silou v předstihu, čímž jsou vytvořeny předpoklady pro rychlý a účinný zásah, a proto lze sektorovou regulaci považovat za efektivnější než soutěžní právo.

Úřad rovněž vychází z Přístupové směrnice 2002/19/EC, která v platném znění (bod 6 preambule) deklaruje, že na trzích, na nichž přetrvávají velké rozdíly ve vyjednávacích pozicích mezi podniky a kde některé podniky jsou odkázány při dodávce svých služeb na infrastrukturu provozovanou jinými subjekty, je vhodné vytvořit rámec pro zajištění účinného fungování trhu. Pokud nejsou obchodní jednání úspěšná, měly by mít vnitrostátní regulační orgány pravomoc zajistit přístup, propojení a interoperabilitu služeb v zájmu koncových uživatelů za přiměřených podmínek. Na základě výše uvedeného proto dospěl Úřad k závěru, že k dosažení požadovaného výsledku udržitelné hospodářské soutěže na RT 8 je

nezbytné aplikovat specifickou sektorovou regulaci ex ante. Regulace ex ante podle Zákona umožní mimo jiné lepší průhlednost a předvídatelnost pro účastníky trhu. Vzhledem k tomu, že povinnosti a práva jsou stanoveny předem, operátoři získají lepší pozici k racionálnímu rozhodování o vstupu na trh, adaptaci na něm a o investicích.

Úřad konstatuje, že třetí kritérium je splněno. Uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu, a proto je třeba RT 8 analyzovat z hlediska existence důvodů pro uplatnění sektorově specifické regulace.

5. Závěr k provedenému testu tří kritérií

Úřad analyzoval, že na trhu vymezeném jako velkoobchodní trh přístupu a původu (originace) volání ve veřejných mobilních telefonních sítích existují vysoké a trvalé překážky vstupu, trh nesměruje k trvalé hospodářské soutěži a uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu.

Kritéria testu považuje Úřad za kumulativně splněná a velkoobchodní RT 8 je proto možno zařadit na seznam relevantních trhů v České republice, na kterých je Úřad oprávněn uplatnit regulaci ex ante.

Na základě výše uvedeného rozhodla Rada Úřadu o doplnění RT 8 do opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, jak je uvedeno ve výroku tohoto opatření obecné povahy.

6. Konzultace s ÚOHS

Podle ustanovení § 130 odst. 3 Zákona Úřad po vypořádání připomínek konzultoval konečný text návrhu opatření obecné povahy s ÚOHS.

Předseda ÚOHS dopisem ze dne 20. března 2012 sdělil, že k návrhu opatření obecné povahy č. OOP/1/XX.2011-Y doporučuje zvážit provedení analýzy mobilních datových služeb, popř. segmentace trhu podle kategorií zákazníků na korporátní a rezidentní.

Úřad analýzu datových služeb, včetně mobilních datových služeb, zpracoval v rámci analýzy RT 5 – velkoobchodní širokopásmový přístup v sítích elektronických komunikací, vezme však tuto připomínku v potaz i při samotném zpracování analýzy RT 8. Problematice odlišných cen pro zákaznické segmenty se věnoval Úřad v části vývoj cen na str. 16 a zjistil, že rozdíly mezi průměrnou cenou uplatňovanou u služeb volání pro právnickou osobu a pro nepodnikající osobu nevytvářejí dostatečný podnět pro uplatnění zákaznické segmentace. V rámci analýzy RT 8 se bude Úřad dále problematikou možných diferencí na straně nabídky a poptávky z pohledu uvedených kategorií zákazníků zabývat.

7. Vypořádání připomínek

Na základě § 130 Zákona a podle Pravidel Českého telekomunikačního úřadu pro vedení konzultací na diskusním místě Úřad zveřejnil návrh OOP/1/XX.2011-Y na diskusním místě dne 30. listopadu 2011. Připomínky k návrhu opatření bylo možno uplatnit do 30. prosince 2011. Připomínky uplatnilo devět dotčených subjektů.

V rámci veřejné konzultace byla uplatněna souhlasná stanoviska k záměru Úřadu rozšířit seznam relevantních trhů, uvedený v opatření č. OOP/1/02.2008-2, o nový RT 8 podle tohoto opatření, a to asociací operátorů zastupujících poskytovatele služeb v pevném místě, včetně kabelových operátorů a společnosti MobilKom, a.s. Tyto subjekty považují postup Úřadu za odpovídající situaci na trhu a s dílčími závěry a závěrem k provedenímu testu tří kritérií se ztotožňují. Poukazují především na existenci velkých a trvalých překážek vstupu na trh a nízkou úroveň hospodářskou soutěže na trhu. Ve výhledu několika let nelze dle jejich názoru spatřovat zlepšení, a to ani v kontextu s nastávající aukcí rádiových kmitočtů, kde budou draženy jiné rádiové kmitočty, než na kterých jsou poskytovány hlasové služby GSM/UMTS operátory. Daný trh označují za značně nekonkurenceschopný a omezující pro alternativní operátory. Poukazují na skutečnost, že v ČR, jako jedné z mála zemí v Evropě, dosud nepůsobí ani jeden MVNO, který by mohl nabízet služby na bázi GSM a konkurovat stávajícím GSM mobilním operátorům. Upozornily na to, že nedošlo doposud ke komerčním dohodám o MVNO a ani mediační účast regulátora nevedla k žádné konkrétní dohodě. Úřad proto dle jejich názoru postupuje v souladu s evropským regulačním rámcem, který pro tato tržní selhání určuje příslušné nástroje. Upozorňují i na to, že vymezením RT 8 se řeší nejen tržní vztahy a ochrana spotřebitele v ČR, ale i otázka kompatibility tuzemského trhu s trhy v dalších členských státech EU.

Další připomínky výše uvedených subjektů se týkaly věcného vymezení trhu, vyhodnocení vývoje, především cenového, a tržních podílů maloobchodního trhu a vyhodnocení jednotlivých parametrů testu tří kritérií. Jednalo se zejména o požadavky na doplnění nebo vysvětlení postoje Úřadu. Úřad akceptoval připomínky týkající se nejasností ve věcném vymezení trhu a popisu jednotlivých grafů tržních podílů a ve smyslu uplatněných připomínek text upřesnil. Společnost GTS Czech rovněž ve svých připomínkách navrhla zohlednit také skutečnost, že v období od provedení analýzy RT 15 došlo k významné změně trhu, za kterou považuje sloučení původně samostatných společností EUROTEL a Český Telecom (nyní Telefónica), čímž došlo ke vzniku reálného, plně konvergovaného operátora, který je v současné době stanoven jako podnik s významnou tržní silou na všech ostatních relevantních trzích. Úřad tuto připomínku akceptoval a zapracoval do textu návrhu opatření.

Úřad akceptoval připomínku k věcnému vymezení trhu týkající společné nabídky a poptávky mobilních služeb (zejména hlas a SMS) a v tomto smyslu upřesnil text návrhu opatření. Úřad vychází z toho, že neexistuje nabídka operátora na samostatné poskytování služeb přístupu jen pro volání, ale vždy byly a jsou nabízeny jako přístup ke službám volání a SMS (popř. dalším službám).

Úřad neakceptoval návrh na segmentaci RT 8 (podle kategorií účastníků) a vytvoření segmentu pro služby originace volání na čísla SAC 800, neboť nenalezl při věcném vymezení trhu dostatečnou oporu k provedení takovéto segmentace. Problematikou se však bude zabývat i v rámci samotné analýzy relevantního trhu.

Některé z připomínek směřovaly nad rámec problematiky upravené tímto opatřením a týkaly se vlastního provedení analýzy RT 8. Úřad proto tyto připomínky neakceptoval, ale přihlédne k nim následně při vlastní analýze RT 8, popř. i při návrhu nápravných opatření, pokud bude stanoven podnik/podniky s významnou tržní silou.

V rámci připomínek byl uplatněn i požadavek na zobrazení vývoje průměrné ceny pro segment rezidentních a firemních zákazníků a dále na vypuštění věty, kde je hodnocen rozdíl mezi průměrnými cenami u těchto segmentů. Úřad tyto připomínky neakceptoval. I když byly tyto údaje získány od operátorů ad hoc a pouze za období roku 2010 a první polovinu roku 2011, považuje je Úřad za dostatečné pro dokreslení hodnoceného cenového vývoje. Úřad je nadále toho názoru, že rozdíl průměrných cen u právnických a nepodnikajících osob není významný, a je logickým důsledkem uplatňování množstevní slevy, jako standardní metody boje o zákazníky s větším objemem odebraných služeb, či u rezidentních zákazníků v případech věrnostních programů.

Svá stanoviska i připomínky uplatnili ve veřejné diskusi i všichni tři mobilní operátoři. Společnosti T-Mobile a Vodafone však označily své připomínky k předloženému textu návrhu opatření obecné povahy jako obchodní tajemství, Úřad jejich vypořádání zobecnil.

Mobilní operátoři uplatnili výhrady k Úřadem uvedené charakteristice trhu a jeho vývoji, věcnému vymezení trhu i testu tří kritérií, včetně závěrů provedených Úřadem. Vyjádřili nesouhlas s postupem Úřadu, dílčími závěry a závěrem k provedenému testu tří kritérií. Trh považují za vysoce konkurenční a za současné situace nepovažují vznik MVNO za opodstatněný (ať již z hlediska nepředložení ekonomicky vzájemně výhodné nabídky, existence jiných forem dohod, až po názor, že tato forma měla opodstatnění na počátku rozvoje trhu a nikoli nyní, kdy trh je možno označit za rozvinutý), což je v rozporu se stanoviskem Úřadu. Těmto připomínkám Úřad nevyhověl, když provedeným hodnocením trhu a testem tří kritérií má za prokázané a odůvodněné závěry uvedené v opatření.

Uplatněné připomínky mobilních operátorů se dále obecně i konkrétně týkaly věcného vymezení trhu, vyhodnocení vývoje, především cenového, tržních podílů maloobchodního trhu a vyhodnocení jednotlivých parametrů testu tří kritérií. Úřad v této souvislosti doplnil text návrhu opatření tak, aby byla zřejmá časová období, za která jsou prezentována data. Byla použita data ze sběru provedeného Úřadem k 31. prosinci 2010, jedná se o pravidelný sběr dat od subjektů, které eviduje Úřad jako poskytovatele služeb elektronických komunikací. Úřad dále doplnil data za období roku 2011, jak mu je operátoři předali v rámci předání dat za období roku 2011 (data jsou k dnešnímu dni předběžná). Metodika sběru těchto dat je zveřejňována a je závazná. Úřad tedy prezentováním takto získaných dat a z toho vyplývajících výsledků nemůže poškodit žádný subjekt. Úřad logicky vychází z toho, že na základě schválené a dlouhodobě uplatňované metodiky poskytují

jednotliví podnikatelé Úřadu relevantní, tedy správná, data. Proto Úřad nebude vycházet prioritně z předkládaných výsledků výběrových šetření ani interních analýz operátorů.

Další připomínky uplatněné k věcnému vymezení trhu, zejména z hlediska namítané nejednoznačnosti a nedostatečnosti tohoto vymezení, Úřad neakceptoval z důvodů, které uvedl v tabulce vypořádání. V textu opatření svůj postup a stanoviska upřesnil. Pokud se týká zahrnutí služeb roamingu, provedl i vysvětlení přímo v textu opatření. K zahrnutí VoIP na trh přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích přistupuje Úřad shodně jako v analýze RT 7 s tím, že služba v kvalitě veřejně dostupné telefonní služby není provozovateli mobilních GSM a UMTS sítí v ČR poskytována, její poskytování jiným subjektem na trhu ČR není rovněž Úřadem evidováno. Služby typu Skype byly vyloučeny na základě jejich charakteristik i ze služeb poskytovaných v pevném místě, postup Úřadu je tedy adekvátní. Pro zvýšení jednoznačnosti vymezení trhu provedl Úřad upřesnění v textu návrhu opatření.

Úřad rovněž neakceptoval připomínky týkající se posuzování věcného vymezení trhu, které by mělo být založeno především na „technologickém vývoji koncového zařízení“. Tak jako substitute služeb v pevném místě není založena na tom, co je možno v koncovém bodě poskytovat (hlasové služby, přístup k síti Internet, šíření rozhlasového a televizního vysílání), Úřad ji ani v případě mobilních služeb metodicky správně nevztahuje ke koncovému zařízení. Postup Úřadu je tedy v souladu s platným Doporučením o relevantních trzích a dalšími dokumenty vydanými Komisí. Úřad však nevylučuje, že se tento přístup může vzhledem k rozšíření konvergovaných řešení sítí a služeb změnit. V současné době by však nebyl v souladu s jednotným postupem upravujícím činnost jednotlivých národních regulačních Úřadů v rámci Evropské unie.

Úřad neakceptoval ani připomínky mobilních operátorů týkající se vývoje tržních podílů, které podle jejich názoru svědčí o dynamice trhu a konkurenčním prostředí. Podle názoru Úřadu téměř stabilní tržní podíly (zejména v posledních 2 až 3 letech) naopak nesvědčí o konkurenčním prostředí a podle hodnocení Úřadu dynamika trhu klesá.

Dále byly vypořádány připomínky týkající se existence a role MVNO. Vývoj v ČR Úřad považuje za nedůvodně odlišný od trendu rozvoje MVNO v ostatních zemích, především pak v rámci EU. Tento stav se může negativně promítat i do stagnace soutěže z hlediska úrovně maloobchodních cen běžných nabídek pro spotřebitele. Úřad situaci, kdy na trhu neexistuje MVNO a nebyly akceptovány požadavky na zřízení takového MVNO na komerční bázi, považuje za jeden z příznaků tržního selhání. Dalším je stagnace tržních podílů stávajících tří operátorů. Úřad se s ohledem na hodnocení současného maloobchodního trhu domnívá, že vstup nových poskytovatelů maloobchodních služeb by mohl přispět ke zlepšení konkurenčního prostředí a zvýšení prospěchu spotřebitelů z čtenějších a cenově diferencovaných nabídek služeb.

Úřad dále obdržel připomínku poukazující na to, že vztah mezi regulovanou cenou za terminaci a maloobchodními cenami neexistuje. Úřad tuto připomínku neakceptoval. Úřad má za to, že pokud dochází k poklesu nákladů vynakládaných na poskytnutí služby (zde

cena za terminaci), lze na trhu s rozvinutou konkurencí důvodně očekávat i pokles nabízených cen (maloobchodní ceny). Pokud tomu tak není, nasvědčuje tento fakt o deformaci trhu.

Další připomínka se týkala skutečnosti, že z ceny za terminaci Úřad vylučuje ekonomicky neoprávněné náklady, které pak operátoři zohledňují v jiných neregulovaných cenách. Podle nich tak nemůže docházet ke kopírování trendu poklesu MTR. K tomu Úřad uvádí, že všem třem operátorům byly v minulosti pokryty všechny náklady na terminaci vykázané v oddělené evidenci nákladů a výnosů (neupravené podle Doporučení) pro daný rok stanovenou maximální cenou za terminaci. Vyloučené náklady tak byly uhrazeny prostřednictvím stanovené ceny za terminaci a nemohlo dojít k navýšení nákladů na službu originace. V případě, kdy došlo ke snížení ceny za terminaci, ale ke změně koncových cen nedochází, se může jednat o nedostatek konkurenčního tlaku a tak absenci konkurenčního prostředí.

Jedna ze společností požadovala vysvětlení, jaké ostatní nákladové položky vstupující do ceny maloobchodního volání poklesly. Úřad proto doplnil text návrhu opatření o příkladný výčet některých z těchto nákladů.

K testu tří kritérií byly ze strany mobilních operátorů uplatněny připomínky týkající se výhrad k existenci velkých a trvalých překážek vstupu na trh. Dle jejich názoru nebyly tyto překážky prokázány, resp. uvedené strukturální překážky, jako je kontrola infrastruktury nesnadno duplikovatelné, úspory z rozsahu a sortimentu a snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům, nepovažují za dostatečné, aby je bylo možno označit za velké a trvalé překážky vstupu na trh. Dále pak uvedené právní, administrativní a regulační překážky nepovažují za rozhodující a částečně zpochybňují zařazení jednotlivých překážek vstupu do vyhodnocení tohoto kritéria. Úřad tyto připomínky neakceptoval, když má nadále za to, že jeho postup při hodnocení jednotlivých kritérií je metodicky a věcně správný. Vyhodnocení jednotlivých kritérií Úřad provedl v dostatečném rozsahu, který odpovídá situaci na trhu. Uplatněný postup je v souladu s předmětným doporučením EK, BEREC i benchmarkem ostatních národních regulačních úřadů. Vypořádání jednotlivých připomínek provedl Úřad v tabulce vypořádání.

Rovněž v připomínkách k vyhodnocení druhého kritéria zastávají mobilní operátoři odlišný názor, zejména pokud jde o směřování trhu k účinné hospodářské soutěži ve sledovaném období oproti stanoviskům a závěrům Úřadu uvedeným v návrhu opatření. Úřad nerozporuje uvedené marketingové teorie (Pravidlo tří a čtyř), na něž jeden z mobilních operátorů poukazuje. Podle Úřadu je však rozhodující fakt, že v případě RT 8 se jedná o trh, kde tři hráči kontrolují 100 % trhu a nikoli uvedených 70–90 % trhu, čili další subjekty zde nepůsobí vůbec. V rámci vypořádání připomínek k této části návrhu opatření provedl Úřad i doplnění přímo do textu tohoto návrhu, kde doplnil další grafy vývoje HHI indexu podle počtu účastníků a podle tržeb tak, aby zamezil spekulacím, že v těchto parametrech dochází k odlišnému vývoji. Vývoj HHI indexu podle všech tří zvolených parametrů byl obdobný. Dále Úřad k problematice HHI indexu uvádí, že jeho nejnižší možná dosažitelná hodnota pro 3 operátory je 3 333,3, pro 4 operátory 2 500 a pro 5 operátorů 2 000. V každém případě se tedy jedná o trh s vysokou mírou koncentrace.

Úřad dále doplnil své odhady vývoje aktivních SIM karet a provozu dle jemu disponibilních údajů. V problematice existence MVNO a jeho vlivu na tržní prostředí Úřad vychází ze situace, kdy na trhu neexistuje MVNO a nebyly dlouhodobě akceptovány požadavky zájemců na zřízení MVNO na komerční bázi. Tuto skutečnost považuje Úřad za jeden z příznaků tržního selhání.

V rámci veřejné diskuse byly rovněž uplatněny připomínky namítající, že není zřejmý cíl, ke kterému návrh opatření směřuje. Úřad konstatuje, že cílem tohoto opatření je rozšíření seznamu relevantních trhů, na kterých lze oprávněně uplatnit regulaci ex ante, a to na základě odůvodněného vyhodnocení stavu trhu a provedeního testu tří kritérií v souladu s Doporučením (C(2003)497). Samotné opatření nepředjímá, a ani nemůže předjímat, výsledky následné analýzy nově zařazeného relevantního trhu.

V rámci veřejné diskuse uplatnili své připomínky a stanoviska rovněž dva uživatelé maloobchodních služeb. Oba vyjádřili nespokojenost uživatelů s praxí mobilních operátorů na trhu. K těmto stanoviskům a připomínkám v rámci zpracování tohoto opatření Úřad nepřihlížel a zohlední je při provedení analýzy nově stanoveného relevantního trhu.

Přehled všech uplatněných připomínek (pokud nebyly připomínkujícím subjektem označeny za předmět obchodního tajemství) Úřad uvedl spolu s jejich vypořádáním v přehledové tabulce, kterou uveřejnil na diskusním místě.

Za Radu Českého telekomunikačního úřadu:

PhDr. Pavel Dvořák, CSc.
předseda Rady
Českého telekomunikačního úřadu